

APSTIPRINU

Arnis Cimdars
Centrālās vēlēšanu komisijas
priekšsēdētājs
2014. gada 20. jūnijā

Centrālās vēlēšanu komisijas publiskais pārskats 2013

Rīga 2014

SATURS

1. Pamatinformācija.....	3
1.1. Iestādes juridiskais statuss un izveidošanas gads.....	3
1.2. Politikas jomas un darbības virzieni, par kuriem iestāde atbildīga.....	3
1.3. Vēlēšanu komisijas.....	4
2. Pārskata gada galvenās prioritātes un informācija par to īstenošanu.....	4
2.1. 2013.gada republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanas.....	4
2.2. Vēlētāju likumdošanas iniciatīvas.....	9
2.3. Eiropas pilsoņu iniciatīvas.....	12
2.4. Dalība starptautiskās konferencēs un semināros.....	14
2.5. Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji – starptautiskie novērotāji.....	19
2.6. Pieredzes apmaiņas vizītes.....	20
3. Budžeta informācija.....	23
3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2013. gadā (latos).....	23
4. Personāls.....	24
4.1. Amatspersona/darbinieki.....	24
4.2. Darbinieku nostrādāto gadu skaits Centrālajā vēlēšanu komisijā.....	25
4.3. Darbinieku izglītība.....	25
5. Sadarbība ar sabiedrību.....	26
5.1. Pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai.....	26
5.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izziņai.....	28
5.2.1. Vēlētāju attieksmju pētījums. 2013.gada janvāris.....	28
5.2.2. Vēlētāju attieksmju pētījums. 2013.gada jūnijs.....	30
5.2.3. Aptauja par Centrālās vēlēšanu komisijas elektronisko balsu skaitīšanas programmu “Balsis 2013”. 2013.gada septembris – oktobris.....	34
6. Plāni nākamajam gadam.....	43
6.1. 2014.gada prioritātes.....	43
6.2. Starptautiskie projekti 2014.gadā.....	44

1. PAMATINFORMĀCIJA

1.1. Iestādes juridiskais statuss un izveidošanas gads

Centrālā vēlēšanu komisija ir vēlēta un neatkarīga valsts institūcija, kuras pienākumos ietilpst Saeimas vēlēšanu, Eiropas Parlamenta vēlēšanu, tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un pašvaldību vēlēšanu sagatavošana un vadīšana.

Centrālās vēlēšanu komisijas darbību regulē likums "Par Centrālo vēlēšanu komisiju", kā arī Saeimas vēlēšanu likums, Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likums, Eiropas Parlamenta vēlēšanu likums, likums "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu" un Republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likums.

Pirmā Centrālā vēlēšanu komisija pēc Latvijas valsts neatkarības atjaunošanas tika izveidota 1992.gada 8.decembrī, tomēr par Centrālās vēlēšanu komisijas dibināšanas dienu var uzskatīt arī 1922.gada 20.jūliju, kad par Centrālās vēlēšanu komisijas izveidošanu 1.Saeimas vēlēšanu vadīšanai un sarīkošanai "Valdības Vēstnesī" paziņoja tā laika parlaments — Satversmes Sapulce.

Atbilstīgi likumam „Par Centrālo vēlēšanu komisiju” Saeima ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc tās sanākšanas izveido Centrālo vēlēšanu komisiju kā pastāvīgi darbojošos valsts institūciju. 2011.gada 17.septembrī notika 11.Saeimas vēlēšanas, kura jauno Centrālās vēlēšanu komisijas sastāvu ievēlēja 2012.gada 22.martā.

1.2. Politikas jomas un darbības virzieni, par kuriem iestāde atbildīga

Nozīmīgākie Centrālās vēlēšanu komisijas pienākumi ir:

- nodrošināt Saeimas vēlēšanu likuma, Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likuma, Eiropas Parlamenta vēlēšanu likuma un likuma "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu" vienveidīgu un pareizu piemērošanu un kontrolēt šo likumu precīzu izpildi;
- informēt un izglītēt vēlētājus un Latvijas iedzīvotājus par vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu kārtību un norisi;
- reģistrēt parakstu vākšanai iniciatīvas grupu iesniegtos likumprojektus vai Satversmes grozījumu projektus;
- pieņemt lēmumus, izdot rīkojumus un instrukcijas vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu sagatavošanai un norisei;
- pārbaudīt Eiropas pilsoņu iniciatīvu atbalstam Latvijā savākto atbalsta paziņojumu skaitu, konstatēt un apliecināt derīgo paziņojumu skaitu;
- noteikt valsts piešķirto naudas līdzekļu sadalījumu pašvaldību vēlēšanu komisijām;
- koordinēt un vadīt pašvaldību vēlēšanu komisiju darbu, pārraudzīt vēlēšanu iecirkņu komisiju darbu;
- izglītēt pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļus;

- sagatavot un iesniegt priekšlikumus vēlēšanu, tautas nobalsošanu un likumu ierosināšanu normatīvo aktu pilnveidošanai;
- apkopot un publicēt vēlēšanu un tautas nobalsošanas iznākumus;
- izskatīt saņemtās sūdzības par vēlēšanu, tautas nobalsošanu, likuma ierosināšanu sagatavošanu un norisi;
- izskatīt un atcelt nelikumīgus citu vēlēšanu komisiju lēmumus.

1.3. Vēlēšanu komisijas

Centrālās vēlēšanu komisijas pienākums ir pārraudzīt visu vēlēšanu komisiju izveidošanu. Latvijā 2013.gadā bija 119 vietējās vēlēšanu komisijas – deviņas republikas pilsētu vēlēšanu komisijas un 110 novadu vēlēšanu komisijas.

Republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisijas ir vēlētas un pastāvīgas pašvaldību institūcijas, ko reizi četros gados pēc pašvaldību vēlēšanām ievēlē attiecīgā republikas pilsētas dome vai novada dome. Pašvaldības vēlēšanu komisijā var būt no 7 līdz 15 vēlēšanu komisijas locekļiem, kuri no sava vidus ievēlē komisijas priekšsēdētāju un sekretāru.

Saeimas vēlēšanās, Eiropas Parlamenta vēlēšanās, tautas nobalsošanās un likuma ierosināšanās vietējās vēlēšanu komisijas finansē no valsts budžeta, savukārt pašvaldību vēlēšanās tās finansē attiecīgā dome.

Pirms vēlēšanām un tautas nobalsošanas pašvaldību vēlēšanu komisijas izveido vēlēšanu iecirkņu komisijas septiņu locekļu sastāvā. Centrālā vēlēšanu komisija, sadarbojoties ar Ārlietu ministriju, izveido vēlēšanu iecirkņu komisijas ārvalstīs, katru trīs līdz septiņu locekļu sastāvā.

Republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisiju, kā arī vēlēšanu iecirkņu komisiju izveidošana un darbība noteikta Republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju likumā. Tāpat vēlēšanu komisiju pienākumi noteikti arī Saeimas vēlēšanu likumā, Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumā, Eiropas Parlamenta vēlēšanu likumā, likumā “Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu”, kā arī Centrālās vēlēšanu komisijas instrukcijās.

2. PĀRSKATA GADA GALVENĀS PRIORITĀTES UN INFORMĀCIJA PAR TO ĪSTENOŠANU

2.1. 2013.gada republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanas

2013.gada republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanas Centrālā vēlēšanu komisijas izsludināja 2013.gada 28.februārī, atbilstoši iedzīvotāju skaitam nosakot pašvaldību domēs ievēlējamo deputātu skaitu. Pašvaldību vēlēšanās katra pašvaldība ir viens vēlēšanu apgabals.

2013.gada vēlēšanās Latvijā bija 119 vēlēšanu apgabali, kuros bija jāievēlē deviņu republikas pilsētu un 110 novadu domes, kopā – 1618 pašvaldību deputātu. Novadu

domēs ar iedzīvotāju skaitu līdz 5000 tika ievēlēti deviņi deputāti, novados, kur iedzīvotāju skaits bija no 5001 līdz 20 000, – 15 deputāti, bet novados ar iedzīvotāju skaitu no 20 001 līdz 50 000 – 17 deputāti. Republikas pilsētu domēs ar iedzīvotāju skaitu līdz 50 000 tika ievēlēti 13 deputāti, bet republikas pilsētu domēs, ja iedzīvotāju skaits pašvaldībā pārsniedza 50 000 – 15 deputāti. Rīgas domē ievēlējamais deputātu skaits jau ierasti bija 60 deputāti.

Kopā 2013. gada pašvaldību vēlēšanās deviņi deputāti tika ievēlēti 39 pašvaldību domēs, 13 deputāti – četru pašvaldību domēs, 15 deputāti – 60 pašvaldību domēs un 17 deputāti – 15 pašvaldību domēs. Likums arī paredz novados, kuros iedzīvotāju skaits lielāks nekā 50 000, ievēlēt 19 deputātus, tomēr 2013.gada vēlēšanās Latvijā nebija neviena tik liela novada.

Deputātu kandidātu sarakstu iesniegšana pašvaldību vēlēšanām notika no 2013.gada 12. līdz 22.aprīlim. Deputātu kandidātu saraksti bija jāiesniedz republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisijās, kuru pienākumos ietilpa arī kandidātu sarakstu un kandidātu pārbaude un reģistrēšana vēlēšanām.

Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likums nosaka, ja attiecīgajā termiņā pašvaldības domes vēlēšanām nav reģistrēts neviens kandidātu saraksts vai ir reģistrēts tikai viens saraksts, vai reģistrēto kandidātu skaits ir mazāks par attiecīgajā pašvaldībā ievēlējamo deputātu skaitu, tad Centrālajai vēlēšanu komisijai par 10 dienām jāpagarina kandidātu sarakstu iesniegšanas termiņš. 2013.gada pašvaldību vēlēšanās šis nosacījums bija jāattiecinā uz septiņiem novadiem - Baltinavas, Naukšēnu, Nīcas, Pāvilostas, Rūjienas, Salacgrīvas un Skrundas novadu, kuros līdz 22.aprīlim bija iesniegts tikai viens kandidātu saraksts.

Pavisam 2013. gada pašvaldību vēlēšanām republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisijas reģistrēja 589 deputātu kandidātu sarakstus un 8725 deputātu kandidātus. 453 kandidātu sarakstus iesniedza reģistrētas partijas un partiju apvienības, 19 kandidātu sarakstus – neregistrētas partiju apvienības, bet 117 kandidātu sarakstus – vēlētajū apvienības. Reģistrēto partiju un partiju apvienību kandidātu sarakstos bija iekļauti 7148 jeb 82 procenti visu deputātu kandidātu. Vēlētajū apvienību kandidātu sarakstos bija pieteikti 1152 jeb 13 procenti kandidātu, savukārt vairāku partiju apvienotajos sarakstos – 425 jeb 5 procenti deputātu kandidātu.

Lielākais vairums deputātu kandidātu bija vīriešu – 5185 (59 procenti), sievietes – 3539 (41 procenti). 7789 (66 procentiem) pašvaldību vēlēšanu deputātu kandidātu bija augstākā izglītība, 2843 (33 procentiem) kandidātu – vidējā izglītība, bet 93 (vienam procentam) kandidātu – pamata izglītība. Vidējais pašvaldību vēlēšanu deputātu kandidātu vecums bija 44,8 gadi.

Deputātu kandidātu vidū bija arī vairāki kandidāti ar citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonību – trīs kandidāti bija Lietuvas pilsoņi, divi Zviedrijas pilsoņi un divi Vācijas pilsoņi. Pa vienam deputātu kandidātam bija ar Polijas, Dānijas un Igaunijas pilsonību. Vēl seši deputātu kandidāti norādīja, ka līdz ar Latvijas pilsonību viņiem ir arī Amerikas Savienoto Valstu pilsonība, bet vienam kandidātam bija arī Kanādas pilsonība.

Pašvaldību vēlēšanās vēlētāju uzskaitē izmanto Vēlētāju reģistru un iepriekš sastādītus vēlētāju sarakstus. Vēlētājam ir tiesības balsot pēc izvēles tajā pašvaldībā, kur ir viņa reģistrētā dzīvesvieta 90 dienas pirms vēlēšanām vai tajā pašvaldībā, kur vēlētājam pieder likumā noteiktā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums.

Vēlētāju saraksti tika veidoti, sadarbojoties Centrālajai vēlēšanu komisijai, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei, pašvaldībām un vēlētājiem. Sākotnēji balsstiesīgie pilsoņi tika iekļauti tā iecirkņa vēlētāju sarakstā, kas atbilda viņu reģistrētajai dzīvesvietai 90 dienas pirms vēlēšanu dienas. Savukārt līdz 25. dienai pirms vēlēšanām vēlētāji varēja iecirkni mainīt, izvēloties balsošanai jebkuru citu savas pašvaldības iecirkni vai reģistrējoties balsošanai jebkurā no vēlēšanu iecirkņiem pašvaldībā, kur vēlētājam pieder likumā noteiktā kārtībā reģistrēts nekustamais īpašums.

Pirms vēlēšanām Centrālā vēlēšanu komisija veica vēlētāju aptauju, kurā noskaidroja, ka 18 procenti vēlētāju nedzīvo savā deklarētajā dzīvesvietā, turklāt biežāk tas raksturīgs vēlētājiem vecumā no 18 līdz 34 gadiem, tāpēc ar informāciju plašsaziņas līdzekļos un reklāmu radio aicināja vēlētājus līdz 2013. gada 3. martam, kas bija 90. diena pirms vēlēšanu dienas, deklarēt savu faktisko dzīvesvietu.

Jau ierasti vēlēšanu iecirkņa maiņu bija iespējams pieteikt jebkuras pašvaldības dzīvesvietas deklarēšanas iestādē. Vienlaikus, sadarbojoties Centrālajai vēlēšanu komisijai, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei, Valsts reģionālās attīstības aģentūrai un Tiesu administrācijai, šajās vēlēšanās pirmo reizi tika īstenots pilotprojekts, kura ietvaros nedēļu, no 2013. gada 2. līdz 7. maijam, vēlētājiem bija iespēja reģistrēt iecirkņa maiņu elektroniski portālā Latvija.lv.

Valsts reģionālās attīstības aģentūras apkopotā informācija liecina, ka šajā laikā iecirkņa maiņas e-pakalpojumam autentificējās 1932 lietotāji, no kuriem 1374 vēlētāji izmantoja iespēju mainīt iecirkni elektroniski. Vislielākā interese par e-pakalpojumu bija iecirkņa maiņas pēdējā dienā, 7. maijā, kad sistēmā reģistrējās 880 jeb 46 procenti visu lietotāju. Visbiežāk – 63 procentos gadījumu – lietotāji iecirkņa maiņas e-pakalpojumam autentificējās, izmantojot *Swedbankas* internetbanku, bet 1 procentā gadījumu autentifikācijai tika izmantotas arī personas apliecības jeb elektroniskās identifikācijas kartes (eID).

Pavisam 2013. gada vēlēšanās iespēju mainīt sākotnēji reģistrēto vēlēšanu iecirkni izmantoja 3417 vēlētāji, no tiem 2198 vēlētāji iecirkni mainīja pašvaldības ietvaros, bet 1219 vēlētāji – uz pašvaldību, kur viņiem piederēja nekustamais īpašums. 2041 vēlētājs iecirkņa maiņu pieteica kādā no pašvaldības dzīvesvietas deklarēšanas iestādēm.

Tiesības piedalīties 2013. gada pašvaldību vēlēšanās bija balsstiesīgajiem Latvijas un Eiropas Savienības pilsoņiem, kuri vēlēšanu dienā bija sasnieguši vismaz 18 gadu vecumu. Lai drīkstētu piedalīties vēlēšanās, vēlētājiem, tai skaitā arī citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, bija jābūt reģistrētiem Latvijas Iedzīvotāju reģistrā un bija jābūt iekļautiem Latvijas Vēlētāju reģistrā.

Vēlētāju sarakstos 2013. gada pašvaldību vēlēšanās, tika reģistrēti 1 491 526 balsstiesīgi pilsoņi, tai skaitā 10 524 citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi. Šo vēlētāju vidū visvairāk bija Lietuvas pilsoņu – 3755, Vācijas pilsoņu – 1406 un Igaunijas pilsoņu – 898.

Vēlēšanu tiesību pašvaldību vēlēšanās nebija personām, kuras izcietu sodu brīvības atņemšanas vietās, kā arī tiem Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņiem, kuriem nebija tiesību vēlēties Eiropas Savienības dalībvalstī, kuras pilsoņi tie bija.

Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likums noteica, ka tiesību piedalīties pašvaldību vēlēšanās nav arī personām, kuras likumā noteiktajā kārtībā atzītas par rīcības nespējīgām. Tomēr, gatavojoties 2013.gada pašvaldību vēlēšanām, Centrālā vēlēšanu komisija un Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde atbalstīja šīs pilsoņu grupas iekļaušanu Vēlētāju reģistrā. Pamatojums šādam lēmumam bija 2010.gada 27.decembra Satversmes tiesas spriedums (*lieta Nr. 2010-38-01*), kas stājās spēkā 2012.gada 1.janvārī, un no tā izrietošie grozījumi Civillikumā, atbilstoši kuriem personas, kas atzītas par rīcībnespējīgām, ir jāuzskata par personām ar daļējo rīcībspējas ierobežojumu, un tām nedrīkst liegt vēlēšanu tiesības – ne tiesības kandidēt, ne tiesības piedalīties vēlēšanās.

Gatavoties 2013.gada pašvaldību vēlēšanām, Centrālā vēlēšanu komisija izstrādāja vēlēšanu sagatavošanas darba plānu, apstiprināja sešu vēlēšanu norisi regulējošu instrukciju projektus. Instrukcijās tika noteikta kārtība, kādā iesniedzami deputātu kandidātu saraksti, izveidojamas vēlēšanu iecirkņu komisijas, organizējams vēlēšanu iecirkņu darbs un balsu skaitīšana, nosakāmi deputātu kandidāti bijušo deputātu vietā, kārtojami un glabājami vēlēšanu dokumenti. Sadarbībā ar republikas pilsētu un novadu domēm un pašvaldību vēlēšanu komisijām, tika precizēts valsts vēlēšanu iecirkņu saraksts.

Centrālā vēlēšanu komisija sagatavoja un iesniedza apstiprināšanai Finanšu ministrijā pašvaldību vēlēšanu nodrošināšanai nepieciešamo finanšu pieprasījumu. Atšķirībā no valsts nozīmes vēlēšanām pašvaldību vēlēšanas tikai daļēji finansē no valsts budžeta līdzekļiem. Ievērojamu daļu vēlēšanu sarīkošanai nepieciešamā finansējuma, piemēram, līdzekļus vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļu un darbinieku atalgojumam, vēlēšanu zīmju iespiešanai, transporta un sakaru pakalpojumiem, iecirkņu iekārtojuma, nodrošina pašvaldības.

Pirms 2013.gada pašvaldību vēlēšanām parlamentā tika diskutēts par iespējamiem grozījumiem Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu likumā, un Saeimas atbildīgo komisiju sēdēs piedalījās arī Centrālās vēlēšanu komisijas amatpersonas. Centrālās vēlēšanu komisijas prioritāte likumdošanas jomā bija palielināt to vēlētāju iespējas balsot, kuri vēlēšanu laikā neatrodas sava vēlēšanu iecirkņa teritorijā. Centrālās vēlēšanu komisijas priekšlikums paredzēja ieviest attālinātu balsošanu, dodot iespēju šiem vēlētājiem pieteikties balsošanai internetā vai pašvaldību vēlēšanu komisijās noteiktu laiku pirms vēlēšanām. Pēc tam vēlētājs saņemtu balsošanas materiālus un varētu tos nosūtīt vēlēšanu komisijai pa pastu vai nogādāt ar uzticības personas starpniecību. Tomēr šis priekšlikums neguva Saeimas deputātu atbalstu un 2013.gada pašvaldību vēlēšanās ieviests netika.

2013.gadā Centrālā vēlēšanu komisija turpināja pilnveidot arī elektronisko vēlēšanu rezultātu apkopošanas sistēmu „Balsis”, paredzot iespēju to izmantot ne tikai vēlēšanu rezultātu apkopošanai, bet arī pašvaldību vēlēšanu deputātu kandidātu sarakstu sagatavošanai, iesniegšanai un publicēšanai, kā arī vēlēšanu zīmju maketu sagatavošanai. Tas bija īpaši būtiski pašvaldību vēlēšanās, jo, ņemot vērā to, ka katra

pašvaldība ir atsevišķs vēlēšanu apgabals, kopējais kandidātu sarakstu un kandidātu skaits ir daudz lielāks nekā parlamenta vēlēšanās. Līdz ar to arī datu apjoms, kas jāapkopo un jāpublicē vēlēšanu komisijām, ir daudzkārt lielāks, savukārt sabiedrības pieprasījums pēc iespējas ātrāk uzzināt vēlēšanu rezultātus un pašvaldībās ievēlētos deputātus saglabājas tāds pats kā valsts nozīmes vēlēšanās.

2013. gada pašvaldību vēlēšanas bija ievērojamas arī ar to, ka pirmo reizi visos 950 vēlēšanu iecirkņos tika nodrošināts interneta pieslēgums. Šo mērķi izdevās sasniegt ar uzņēmuma „Latvijas Mobilais Telefons” atbalstu, kas ar platjoslas internetu datorā nodrošināja tos aptuveni 300 vēlēšanu iecirkņus, kuros ikdienā internets nav pieejams vai tas nav pietiekami ātrs. Tādējādi visos vēlēšanu iecirkņos bija iespēja lietot elektronisko vēlēšanu rezultātu apkopošanas sistēmu. Iespēju skenēt vēlēšanu zīmes, pašvaldību vēlēšanās izmantoja 575 vēlēšanu iecirkņi 90 pašvaldībās.

Gatavojoties vēlēšanām, Centrālā vēlēšanu komisija rīkoja arī mācību seminārus republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju amatpersonām. Pavisam notika 30 semināri lielākajās Latvijas pilsētās un novadu centros. Semināros vēlēšanu komisiju pārstāvji tika iepazīstināti gan ar tiesību aktos iekļautajām prasībām deputātu kandidātu sarakstu pieņemšanai, gan pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju pienākumiem vēlēšanu dienā un iepriekšējās balsošanas dienās, kā arī kārtību, kādā apkopojami vēlēšanu rezultāti. Aprīlī notika arī Centrālās vēlēšanu komisijas organizēts seminārs deputātu kandidātu sarakstu pārstāvjiem par kandidātu sarakstu sagatavošanas un iesniegšanas kārtību.

2013. gada pašvaldību vēlēšanas notika 1. jūnijā, sestdienā, un vēlēšanās piedalījās 685 890 jeb 45,99 procenti vēlētāju. Visaugstākā vēlētāju līdzdalība – 55,55 procenti – bija Rīgā. Vidzemē uz vēlēšanu iecirkņiem devās 44,93 procenti balsstiesīgo iedzīvotāju, Latgalē – 42,17 procenti, Kurzemē – 40,51 procenti, bet Zemgalē – 39,39 procenti. Vēlēšanām tika izveidoti 950 vēlēšanu iecirkņi.

Trīs dienas pirms vēlēšanām – 2013. gada 29., 30. un 31. maijā – dažas stundas dienā visos vēlēšanu iecirkņos notika iepriekšējā balsošana. Iespēju nobalsot iepriekš drīkstēja izmantot ikviens vēlētājs, kuram vēlēšanu dienā nebija iespēju ierasties savā vēlēšanu iecirknī. Tie vēlētāji, kuri nevarēja nokļūt vēlēšanu iecirknī veselības stāvokļa dēļ, vai šo vēlētāju aprūpētāji varēja pieteikt balsošanu savā atrašanās vietā.

Centrālās vēlēšanu komisijas apkopotie 2013. gada pašvaldību vēlēšanu rezultāti liecina, ka iepriekšējā balsošanā piedalījās 136 886 jeb 9,18 procenti balsstiesīgo pilsoņu, no tiem pirmajā iepriekšējās balsošanas dienā nobalsoja 2,01 procenti vēlētāju, otrajā dienā – 1,86 procenti, bet trešajā dienā – 5,31 procenti vēlētāju. Vēlēšanu dienā vēlēšanu iecirkņos balsoja 35,69 procenti vēlētāju. 1,12 procenti vēlētāju vēlēšanās piedalījās, balsojot savā atrašanās vietā.

Vēlēšanu iecirkņos tika saņemtas 684 624 derīgas vēlēšanu aploksnes, kurās bija 677 875 derīgas vēlēšanu zīmes. No derīgajām vēlēšanu zīmēm 535 076 jeb 79 procenti vēlēšanu zīmju bija grozītas, t.i. tādas, kurās vēlētāji bija izdarījuši atzīmes „+” pretī to kandidātu vārdiem, kuru ievēlēšanu atbalsta, vai svītrotuši tos kandidātus, kuru ievēlēšanu neatbalsta.

No 589 pašvaldību vēlēšanām reģistrētajiem deputātu kandidātu sarakstiem pārstāvniecību pašvaldību domēs jeb vismaz vienu pašvaldības deputāta mandātu ieguva 483 jeb 82 procenti sarakstu. No tiem 356 bija reģistrēto partiju un partiju apvienību kandidātu saraksti, 17 – neregistrēto partiju apvienību saraksti un 110 – vēlētāju apvienību kandidātu saraksti. Likumsakarīgi, ka no 1618 pašvaldību deputātiem 1214 jeb 75 procenti tika ievēlēti no reģistrēto partiju un partiju apvienību sarakstiem, 298 jeb 18 procenti deputātu – no vēlētāju apvienību sarakstiem, bet 106 jeb 7 procenti deputātu – no neregistrēto partiju apvienību sarakstiem.

Republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu rezultātus apstiprināja attiecīgās republikas pilsētas vai novada vēlēšanu komisija. Pēc vēlēšanām Centrālā vēlēšanu komisija saņēma vairākus iesniegumus no deputātu kandidātu sarakstu iesniedzējiem un deputātu kandidātiem ar lūgumu atcelt vai pārskatīt vēlēšanu rezultātus atsevišķos vēlēšanu iecirkņos un pašvaldībās. Lielākā daļa sūdzību Centrālās vēlēšanu komisijas ieskatā bija nepamatotas un tika noraidītas.

Nopietnākais starpgadījums tika konstatēts Salaspils novadā, kur vienā no vēlēšanu iecirkņiem balsu skaitīšanas laikā vēlēšanu kastē tika atrastas 50 neapzīmogotas vēlēšanu aplokšnes. Izmeklēt radušos situāciju Centrālā vēlēšanu komisija lūdza Drošības policijai, un šā gadījuma ietekmi uz Salaspils novada domes vēlēšanu rezultātiem vērtēja arī Administratīvā apgabaltiesa. Iepazīstoties ar lietas apstākļiem, tiesa secināja, ka vēlēšanu kastēs atrastās neapzīmogotās aplokšnes un tajās esošās vēlēšanu zīmes neietekmē deputātu vietu sadalījumu starp kandidātu sarakstiem Salaspils novada domē, tāpēc atkārtota balsošana attiecīgajā vēlēšanu iecirknī nebija jāriko.

Izskatot saņemtos iesniegumus par vēlēšanu rezultātiem, Centrālā vēlēšanu komisija daļēji apmierināja arī „Mūsu partijas”, „Reformu partijas” kandidātu saraksta pārstāvju sūdzību par Daugavpils pilsētas domes vēlēšanu rezultātiem un uzdeva Daugavpils pilsētas vēlēšanu komisijai organizēt visu Daugavpils pilsētas vēlēšanu iecirkņu vēlēšanu zīmju skenējumos uzskaitīto atzīmju „+” un svītrojumu caurskatīšanu. Tomēr arī pārskatot Daugavpils pilsētas domes vēlēšanu rezultātus, tādi pārkāpumi, kas būtu ietekmējuši deputātu vietu sadalījumu starp politikajām partijām un partiju apvienībām, netika konstatēti.

Līdz ar to jāsecina, ka 2013. gada pašvaldību vēlēšanas pagāja mierīgi un nevienā no pašvaldībām netika konstatēti tādi pārkāpumi, kas būtu varējuši ietekmēt vēlēšanu rezultātus. Ar galīgajiem vēlēšanu rezultātiem katrā no 119 pašvaldībām un 950 vēlēšanu iecirkņiem interesenti var iepazīties Centrālās vēlēšanu komisijas interneta vietnē www.cvk.lv sadaļā “Vēlēšanas”.

2.2. Vēlētāju likumdošanas iniciatīvas

2012.gada 11.decembrī stājās spēkā grozījumi likumā "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu", kas nosaka jaunu kārtību, kādā vēlētāji var sākt parakstu vākšanu likumprojekta vai Satversmes grozījumu projekta ierosināšanai Saeimā.

Atbilstoši šiem nosacījumiem, pirms uzsākt parakstu vākšanu likumprojekta vai Satversmes grozījumu projekta ierosināšanai, iniciatīvas grupai likumprojekts vai Satversmes grozījumu projekts vispirms jāreģistrē Centrālajā vēlēšanu komisijā.

Iniciatīvas grupu var veidot partija vai partiju apvienība, kā arī ne mazāk kā 10 vēlētāju reģistrēta biedrība. Likumprojektam vai Satversmes grozījumu projektam, lai par to varētu rīkot parakstu vākšanu, jābūt pilnībā izstrādātam pēc formas un satura.

Ja likumprojekts vai Satversmes grozījumu projekts Centrālajā vēlēšanu komisijā tiek reģistrēts, atbilstoši likumam „Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu” iniciatīvas grupa drīkst uzsākt parakstu vākšanu, kurā 12 mēnešu laikā likumprojekta atbalstam jāsavāc ne mazāk kā 30 000 vēlētāju notariāli apliecināti paraksti. Ja nepieciešamais parakstu skaits tiek savākts, Centrālajai vēlēšanu komisijai jāizsludina nākamā parakstu vākšanas kārtā, kurā likumprojekta atbalstam vēlētāji parakstās pašvaldību noteiktajās parakstu vākšanas vietās Latvijā un ārvalstīs.

Likumprojektu vai Satversmes grozījumu projektu iespējams iesniegt parlamentā, ja abās parakstu vākšanas kārtās to atbalsta ne mazāk kā viena desmitā daļa no pēdējās Saeimas vēlēšanās balsstiesīgo pilsoņu skaita. Savukārt, ja parlaments šādā kārtībā iesniegto likumprojektu pieņem bez grozījumiem, tas stājas spēkā. Pretējā gadījumā par likumprojektu jāriko tautas nobalsošana.

Lai ierosinātu tautas nobalsošanu par Saeimas atsaukšanu, iniciatīvas grupai 12 mēnešu laikā no tās reģistrēšanas dienas Centrālajā vēlēšanu komisijā jāiesniedz 10 000 vēlētāju parakstu. Tad Centrālā vēlēšanu komisija rīko parakstu vākšanas otro kārtu, kas notiek pašvaldību noteiktajās parakstu vākšanas vietās Latvijā un ārvalstīs. Tautas nobalsošana par Saeimas atsaukšanu jāriko, ja abās parakstu vākšanas kārtās piedalās ne mazāk kā viena desmitā daļa vēlētāju.

2013.gadā Centrālajā vēlēšanu komisijā reģistrēšanai parakstu vākšanai tika iesniegti vairāki vēlētāju izstrādāti likumprojekti, kā arī divi Satversmes grozījumu projekti un ierosinājums tautas nobalsošanas rīkošanai par 11.Saeimas atsaukšanu.

2013.gada 30.janvārī Centrālā vēlēšanu komisija saņēma biedrības „Latvija par latu” iesniegumu par likumprojekta „Grozījumi likumā „Par Latvijas Banku”” reģistrēšanu parakstu vākšanai. Iesniegtais likumprojekts paredzēja noteikt, ka „lats ir vienīgais likumīgais maksāšanas līdzeklis Latvijā līdz brīdim, kad tauta tautas nobalsošanā lemj savādāk”.

Pamatojoties uz Tieslietu ministrijas, Saeimas Juridiskā biroja, Latvijas Bankas un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Starptautisko un Eiropas tiesību zinātņu katedras ekspertu sniegtajiem atzinumiem, 2013.gada 14.martā Centrālā vēlēšanu komisija pieņēma lēmumu atteikt likumprojekta reģistrāciju, jo likumprojekts pēc formas un satura nebija uzskatāms par pilnīgi izstrādātu un pieņemšanas gadījumā nonāktu pretrunā ar Satversmi un Latvijas starptautiskajām saistībām.

2013.gada 9.aprīlī Centrālajā vēlēšanu komisijā tika iesniegti biedrības „Par latu, pret eiro” izstrādātie likumprojekti „Grozījums Latvijas Republikas Satversmē” un „Grozījumi likumā „Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu””. Grozījumi paredzēja noteikt, ka tiesības rosināt tautas nobalsošanu par

Latvijas dalību Eiropas Savienībā vai būtiskām izmaiņām nosacījumos par Latvijas dalību Eiropas Savienībā ir ne mazāk kā vienai desmitajai daļai vēlētāju.

2013.gada 8.maijā biedrība Centrālajā vēlēšanu komisijā iesniedza lūgumu precizēt likumprojektu tekstus, bet 2013.gada 14.maijā Centrālā vēlēšanu komisija pieņēma lēmumu reģistrēt likumprojektu parakstu vākšanai.

Tomēr likumā "Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu" noteiktajā termiņā – 12 mēnešu laikā – Centrālajā vēlēšanu komisijā netika iesniegti otrās parakstu vākšanas kārtas rīkošanai nepieciešami 30 000 vēlētāju paraksti.

2013.gada 9.aprīlī biedrība „Par latu, pret eiro” Centrālā vēlēšanu komisijā iesniedza arī likumprojektu „Grozījums Latvijas Republikas Satversmē”, kas paredzēja papildināt Satversmes 4.pantu, nosakot, ka Latvijas nacionālās naudas vienība ir lats. Šī likumprojekta reģistrāciju 2013.gada 14.maijā Centrālā vēlēšanu komisija atteica, jo komisijas ieskatā, pamatojoties uz Tieslietu ministrijas, Saeimas Juridiskā biroja un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Starptautisko un Eiropas tiesību zinātņu katedras atzinumiem, šis Satversmes grozījumu projekts nebija uzskatāms par pilnīgi izstrādātu pēc satura un pieņemšanas gadījumā nonāktu pretrunā Latvijas starptautiskajām saistībām.

2013.gada 28.maijā Centrālā vēlēšanu komisija reģistrēja biedrības "Latvija par latu" ierosinājumu rīkot tautas nobalsošanu par 11.Saeimas atsaukšanu. Atbilstoši Latvijas Republikas Satversmei tiesības rosināt tautas nobalsošanu par Saeimas atsaukšanu biedrība varēja izmantot līdz 2013.gada 4.novembrim – gadu pirms 11.Saeimas pilnvaru beigām.

Noteiktajā termiņā biedrība "Latvija par latu" Centrālajā vēlēšanu komisijā likumā noteiktos ne mazāk kā 10 000 vēlētāju notariāli apliecinātos parakstus par atbalstu šai iniciatīvai neiesniedza.

2013.gada 23.augustā Centrālajā vēlēšanu komisijā tika saņemts biedrības „Latviešu Biedrība" iesniegums reģistrēt parakstu vākšanai likumprojektu "Par tautas līdzdalību Latvijas Republikas likumīgā maksāšanas līdzekļa nomaiņā", kas paredzēja, ka datums Latvijas Republikas likumīgā maksāšanas līdzekļa nomaiņai uz citu pieņemams tautas nobalsošanā.

2013.gada 18.septembrī Centrālā vēlēšanu komisija atteica šī likumprojekta reģistrāciju, jo likumprojekts pēc formas un satura nebija pilnībā izstrādāts. Atzinumus par likumprojektu sniedza Tieslietu ministrija, Saeimas Juridiskais birojs un Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes Valststiesību zinātņu katedra.

2013.gada 8.oktobrī Centrālajā vēlēšanu komisijā tika saņemts biedrības „Sargāsim mūsu bērnus!" iesniegums reģistrēt parakstu vākšanai likumprojektu "Grozījumi likumā "Bērnu tiesību aizsardzības likums"". Papildus 2013.gada 21.novembrī biedrība Centrālajā vēlēšanu komisijā iesniedza precizēto likumprojekta tekstu.

Likumprojekts paredzēja papildināt Bērnu tiesību aizsardzības likumu, nosakot, ka bērnu izglītības un aprūpes iestādēs dzimumaudzināšanai jābūt balstītai uz Satversmes 110.pantu, bērnu izglītības un aprūpes iestādēs ir jāaizliedz viendzimuma personu

seksuālo un laulības attiecību popularizēšana un reklāma, kā arī jāizliedz iesaistīt bērnu kā dalībnieku vai skatītāju pasākumos, kuru mērķis ir viendzimuma personu seksuālo un laulības attiecību popularizēšana un reklāma.

2013.gada 27.novembrī Centrālā vēlēšanu komisija likumprojektu „Grozījumi Bērnu tiesību aizsardzības likumā” reģistrēja parakstu vākšanai. Šī pārskata tapšanas laikā Centrālajā vēlēšanu komisijā vēl nebija saņemti likumprojekta atbalstam nepieciešamie 30 000 vēlētāju parakstu. Savukārt parakstu vākšanas beigu termiņš likumprojekta iesniegšanai noslēgsies 2014.gada 28.novembrī.

Ar 2013.gadā Centrālajā vēlēšanu komisijā iesniegtajām vēlētāju likumdošanas iniciatīvām un saņemtajiem atzinumiem iespējams iepazīties Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā www.cvk.lv sadaļā “Vēlētāju likumdošanas iniciatīvas”.

2.3. Eiropas pilsoņu iniciatīvas

Kopš 2012.gada Latvijas pilsoņiem ir iespēja piedalīties Eiropas Savienības ietvaros rīkotajās parakstu vākšanās Eiropas pilsoņu iniciatīvu atbalstam: <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/welcome?lg=lv>.

Eiropas pilsoņu iniciatīvas iesniegšanas kārtība noteikta Eiropas Parlamenta un Padomes 2011.gada 16.februāra regulā (ES) Nr.211/2011 par pilsoņu iniciatīvu un likumā „Par tautas nobalsošanu, likumu ierosināšanu un Eiropas pilsoņu iniciatīvu”.

Lai Eiropas pilsoņu iniciatīvu varētu iesniegt Eiropas Komisijai, tās atbalstam jāsavāc vismaz miljons Eiropas Savienības pilsoņu parakstu un vismaz septiņās dalībvalstīs nepieciešams savākt regulā par pilsoņu iniciatīvu noteikto minimālo parakstu skaitu.

Ja paziņojumi par atbalstu Eiropas pilsoņu iniciatīvai tiek vākti arī Latvijā, tie pēc parakstu vākšanas beigām jāiesniedz Centrālajai vēlēšanu komisijai, kuras kompetencē ietilpst divu mēnešu laikā saskaitīt derīgos atbalsta paziņojumus un konstatēt rezultātu.

2013.gadā pārbaudei Centrālajā vēlēšanu komisijā tika iesniegti par divām Eiropas pilsoņu iniciatīvām saņemtie Latvijas pilsoņu atbalsta paziņojumi.

No 2012.gada 10.maija līdz 2013.gada 10.septembrim Eiropas Savienības dalībvalstīs notika parakstu vākšana Eiropas pilsoņu iniciatīvas "Ūdens un sanitārija ir cilvēka tiesības! Ūdens ir sabiedriska labums, nevis prece!" atbalstam. Šīs iniciatīvas mērķis bija aicināt Eiropas Komisiju “ierosināt tiesību aktus, kas īsteno cilvēktiesības uz ūdeni un sanitāriju saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizāciju, un veicina ūdens un sanitārijas nodrošināšanu kā svarīgu sabiedrisko pakalpojumu, kas pieejams visiem”¹.

2013.gada 10.oktobrī Centrālā vēlēšanu komisija apstiprināja šīs Eiropas pilsoņu iniciatīvas derīgo atbalsta paziņojumu skaitu Latvijā. Pamatojoties uz Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes sniegto informāciju, Centrālā vēlēšanu komisija konstatēja, ka par šo iniciatīvu Latvijā parakstījušies 393 vēlētāji.

¹ <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/finalised/details/2012/000003>

Kopā Centrālajā vēlēšanu komisijā tika iesniegti 445 atbalsta paziņojumi, no kuriem 52 tika atzīti par nederīgiem. Nederīgajos paziņojumos nebija identificējami 32 parakstītāju personas kodi, kā arī viena persona bija parakstījusies divas reizes, nenorādot personas kodu. 12 parakstītājiem nebija ne Latvijas, ne kādas citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonības. Viens citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonis un pieci Latvijas pilsoņi bija parakstījušies divas reizes, un šajos gadījumos derīgs bija viens no parakstiem.

Sertifikātu, kas apstiprina Latvijas Republikā savākto derīgo atbalsta paziņojumu skaitu, Centrālā vēlēšanu komisija izsniedza Sabiedrisko pakalpojumu un transporta darbinieku arodbiedrībai, kas koordinēja parakstu vākšanu Latvijā.

Šī bija pirmā Eiropas pilsoņu iniciatīva, kas atbilda prasībām, kuras noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes regulā par pilsoņu iniciatīvu. Eiropas Savienības dalībvalstīs kopumā iniciatīvas organizētāji guva atbalstu no vairāk nekā 1,6 miljoniem iedzīvotāju, un 2013. gada 20. decembrī iesniedza iniciatīvu Eiropas Komisijai. Ar Komisijas 2014.gada 19.marta paziņojumu par Eiropas pilsoņu iniciatīvu "Ūdens un sanitārija ir cilvēka tiesības! Ūdens ir sabiedriskais labums, nevis prece!" iespējams iepazīties šeit: http://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:9bf48961-b030-11e3-86f9-01aa75ed71a1.0021.01/DOC_1&format=PDF

No 2013.gada 1. februāra līdz 1. novembrim Eiropas Savienības dalībvalstīs notika parakstu vākšana iniciatīvas "Viens no mums" atbalstam. Iniciatīvas priekšlikuma būtība bija Eiropas Savienības kompetences jomās, kurās šāda aizsardzība īpaši svarīga juridiski aizsargāt cilvēka cieņu, tiesības uz dzīvību un tiesības uz personas neaizskaramību no ieņemšanas brīža.²

Par iniciatīvu „Viens no mums” Centrālajā vēlēšanu komisijā tika iesniegti 10 816 atbalsta paziņojumi. Pārbaudot saņemtos paziņojumus, tika konstatēts, ka 1684 no tiem ir nederīgi. Pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes sniegtās informācijas 582 atbalsta paziņojumi nebija derīgi, jo tajos nevarēja identificēt parakstītāju personas kodus, 321 iniciatīvas atbalstītājam nebija ne Latvijas, ne citas Eiropas Savienības dalībvalsts pilsonības, 120 parakstītāji bija jaunāki par 18 gadiem, bet 10 parakstītāji – miruši.

Pārbaudē arī atklāja, ka 574 Latvijas pilsoņi un septiņi citu Eiropas Savienības dalībvalstu pilsoņi iniciatīvas atbalstam bija parakstījušies divas reizes, bet 35 Latvijas pilsoņi – trīs reizes. Šajos gadījumos līdzskaitīts tika viens no parakstiem, kopā – 616 paraksti.

2014.gada 9.janvārī Centrālā vēlēšanu komisija apstiprināja, ka par Eiropas pilsoņu iniciatīvu „Viens no mums” Latvijā saņemti 9132 derīgi paraksti. Sertifikātu, kas apstiprina par iniciatīvu „Viens no mums” Latvijā savākto derīgo atbalsta paziņojumu skaitu, Centrālā vēlēšanu komisija izsniedza biedrībai „Asociācija Ģimene”, kura koordinēja parakstu vākšanu Latvijā.

“Viens no mums” bija otrā Eiropas pilsoņu iniciatīva, kas atbilda Eiropas Parlamenta un Padomes regulā par pilsoņu iniciatīvu izklāstītajām prasībām. Tās organizatori to

² <http://ec.europa.eu/citizens-initiative/public/initiatives/finalised/details/2012/000005>

iesniedza Eiropas Komisijai 2014. gada 28. februārī, saņēmuši atbalstu no vairāk nekā 1,7 miljoniem pilsoņu un sasnieguši iniciatīvas ierosināšanai nepieciešamo sliekšni 18 dalībvalstīs. Komisijas 2014.gada 28.maija paziņojums par Eiropas pilsoņu iniciatīvu „Viens no mums” pieejams šeit:

<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/LV/1-2014-355-LV-F1-1.Pdf>.

2.4. Dalība starptautiskās konferencēs un semināros

Pēc starptautisko iestāžu un sadarbības partneru ielūguma 2013.gadā Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās arī vairākās starptautiskās konferencēs un semināros.

2013.gada 7.februārī, Starptautiskajā vēlēšanu dienā, Polijas pilsētā Toruņā notika Eiropas valstu vēlēšanu administratoru asociācijas (ACEEEO) Izpildpadomes sēde, kurā piedalījās Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs Arnis Cimdars, Finanšu nodaļas vadītāja Inga Martinsone un juriskonsulte Daiga Plūme. Papildus organizatoriskiem jautājumiem sanāksmē tika apspriesta virtuāla vēlēšanu tematikas konsultāciju tīkla izveide, iesaistot tajā dalībvalstu vēlēšanu ekspertus, tika sniegta informācija par vēlēšanu organizatoru apmācības iespējām, kā arī notika diskusijas par ACEEEO lomu pasaules vēlēšanu organizatoru asamblejas izveidē.

Sanāksmes dalībnieki apmeklēja arī Starptautiskajai vēlēšanu dienai veltītos pasākumus Toruņas Universitātē, tostarp līguma parakstīšanu starp Polijas Nacionālo vēlēšanu komisiju un Toruņas Universitāti par turpmāko sadarbību vēlēšanu jomas izpētē un vēlēšanu informētības paaugstināšanā, kā arī viesojās Polijas Augstākajā Tiesā, kur tika iepazīstināti ar Polijas vēlēšanu likumdošanu un piedalījās diskusijās par nepieciešamiem grozījumiem vēlēšanu procesa uzlabošanai.

No 2013.gada 20. līdz 22.februārim Tbilisi, Gruzijā notika trešā ikgadējā Vēlēšanu administratoru konference „Konfliktu risināšana vēlēšanu procesā”, ko organizēja Gruzijas Centrālā vēlēšanu komisija un Starptautiskais parlamentāro studiju centrs. Konferencē Latvijas Centrālo vēlēšanu komisiju pārstāvēja komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars. Konferencē tika aplūkoti tādi temati kā „Vēlēšanu sistēma Izraēlā: ar vēlēšanām saistītu konfliktu risināšana”, „Konfliktu vadība vēlēšanu procesā: Nepālas pieredze”, „Tehnoloģiju izmantošana caurspīdīgu un efektīvu vēlēšanu nodrošināšanā”, „Pārkāpumi vēlēšanu procesā”, „Eiropas Vēlēšanu administratoru asociācijas pieredze vēlēšanu drošībā”, „Konflikts vēlēšanu procesā kā politisks un juridisks fenomens: Ukrainas pieredze”, „Vēlēšanu konfliktu risināšanas īpatnības Baltkrievijas Republikā”, „Vēlēšanu tehnoloģijas 2012.gada Mongolijas vēlēšanās”, „Parlamenta vēlēšanas Lietuvā 2012.gadā”, „Vēlēšanu domāšanas izpratne: vēlēšanu psiholoģija zem mikroskopa” u.c. Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars konferencē sniedza ieskatu par Latvijas elektronisko vēlēšanu rezultātu skaitīšanas sistēmu.

2013.gada 18.jūnijā Briselē, Beļģijā notika Eiropas Komisijas (EK) Tieslietu ģenerāldirektorāta organizētā Ekspertu grupas vēlēšanu jautājumos tikšanās, kurā Latviju pārstāvēja Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja vietnieks Kārlis Kamradzis. Sanāksmē tika diskutēts par Komisijas 2013.gada 12.marta ieteikumu par Eiropas Parlamenta (EP) vēlēšanu demokrātiskas un efektīvas norises veicināšanu,

īpaši par to, vai vēlēšanu zīmēs būtu jāiekļauj Eiropas politisko partiju nosaukumi un logo, kas liecinātu par saikni ar valstu partijām. Lielākā daļa sanāksmes dalībnieku pret šo ierosinājumu iebilda. Viens no pretargumentiem – Eiropas Padomes Venēcijas komisijas Labas vēlēšanu prakses kodekss iesaka izdarīt grozījumus vēlēšanu likumdošanā ne vēlāk kā gadu pirms vēlēšanu norises. K. Kamradzis kā pretargumentu minēja arī to, ka jaunizveidota partija vēl nezina, vai tiks ievēlēta, un, ja tiks, tad kurai no Eiropas politisko partiju grupām piederēs.

Sanāksmē tika pārrunāta arī personu datu apmaiņa starp dalībvalstu kompetentajām iestādēm, gatavojoties 2014.gada EP vēlēšanām, kā arī tika apspriesta Padomes 2013.gada 20.decembra direktīvas 2013/1/ES, ar kuru groza direktīvu 93/109/EK, kas nosaka sīki izstrādātu kārtību tiesību kandidēt EP vēlēšanās izmantošanai Savienības pilsoņiem, kas dzīvo dalībvalstī, kuras pilsoņi tie nav, ieviešana.

2013.gada 26. un 27.jūnijā Kišiņevā, Moldovā notika 10.Eiropas vēlēšanu administratoru konference „Labas vēlēšanu prakses kodekss: priekšrocības un iespējamie attīstības virzieni”. Konferenci organizēja Eiropas Padomes Venēcijas komisija sadarbībā ar Moldovas Centrālo vēlēšanu komisiju. Latvijas Centrālo vēlēšanu komisiju sanāksmē pārstāvēja komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars un priekšsēdētāja vietnieks K. Kamradzis.

Konferences pirmajā plenārsesijā „Labas vēlēšanu prakses kodekss un nacionālās tiesas Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesu praksē” tika pārrunāta tiesu prakse Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 1.protokola 3.panta par tiesībām uz brīvām vēlēšanām kontekstā, kā arī Konvencijas ietekme uz Austrijas likumdošanu, īpaši grozījumiem, kas skar cietumnieku atbrīvošanu.

Otrajā plenārsesijā „Labas vēlēšanu prakses kodekss un vēlēšanu kampaņu un politisko partiju finansēšana” tika aplūkoti Francijas politisko partiju finansēšanas noteikumi, Eiropas Padomes Pretkorupcijas starpvalstu grupas (GRECO) novērtējuma ziņojumi, vēlēšanu kampaņu finansēšanas novērošana Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) reģionā, kā arī vēlēšanu fondu līdzekļu izlietošanas uzraudzība Krievijas Federācijā.

Trešā plenārsesija bija veltīta tematam „Labas vēlēšanu prakses kodekss un tālākie uzlabojumi vēlēšanu administrēšanas iestāžu darbībā sabiedrības uzticības palielināšanai”, pievēršot uzmanību sociālo mediju ietekmei uz Eiropas vēlēšanu administrēšanas iestāžu darbu.

Katrai no trim plenārsesijām sekoja darba grupas, kurās bija iespēja diskutēt par plenārsesiju tematiem. Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs A.Cimdars bija moderators darba grupā, kurā tika pārrunāti ar Eiropas vēlēšanu administratoru neitralitāti saistītie problēmjautājumi.

Konferences ceturtajā plenārsesijā „Eiropas vēlēšanu administrēšanas iestāžu izaicinājumi Labas vēlēšanu prakses kodeksa īstenošanā turpmākajos desmit gados” tika diskutēts par notiekošajām un paredzamajām izmaiņām vēlēšanu un demokrātijas jomā un to ietekmi uz vēlēšanu administrēšanas iestādēm.

2013.gada 16. un 17.jūlijā Budapeštā, Ungārijā notika ACEEEO stratēģijas plānošanas seminārs nākamajam piecu gadu periodam (2015. – 2019.gadam), kurā piedalījās Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars. Seminārā tika prezentēti aptaujas rezultāti, kas atspoguļoja ACEEEO dalībvalstu viedokli par organizācijas 2011. – 2014. gada stratēģiju, kā arī notika diskusijas par līdzšinējās stratēģijas īstenošanu. Semināra dalībnieki arī izteica priekšlikumus ACEEEO jaunajai stratēģijai, īpašu uzmanību pievēršot finanšu piesaistei un atsevišķām ārējās sadarbības jomām.

2013.gada 9.septembrī Norvēģijā norisinājās parlamenta jeb Stūrtinga vēlēšanas, kuru ietvaros tika īstenots interneta balsošanas pilotprojekts. Savukārt dienu iepriekš, 8.septembrī, Norvēģijas Pašvaldību un reģionālās attīstības ministrija Oslo organizēja interneta balsošanai veltītu semināru, kurā pēc ministrijas uzaicinājuma Latvijas Centrālo vēlēšanu komisiju pārstāvēja priekšsēdētāja vietnieks K. Kamradzis.

Norvēģijā interneta balsošanu koordinē padome deviņu locekļu sastāvā, kurā ietilpst kriptēšanas speciālists, informāciju tehnoloģiju (IT) speciālists un pārstāvji, kuriem sabiedrība uzticas. Pie padomes locekļiem glabājas kriptēšanas atslēgas. Balsošanai internetā iespējams autentificēties ar bezmaksas identifikatoru – MinID vai bankas karti. Katrs vēlētājs arī saņem vēstuli ar unikālu pārbaudes kodu. Pēc balsošanas internetā šo kodu īsziņas veidā var nosūtīt uz norādīto tālruna numuru un atbildes īsziņā saņemt informāciju par veikto balsojumu.

2013.gadā pilotprojekta ietvaros interneta balsošana Norvēģijas parlamenta vēlēšanās notika no 12. augusta līdz 6.septembrim. Šo iespēju varēja izmantot vēlētāji 12 no 428 Norvēģijas pašvaldībām jeb aptuveni 250 000 no 3 643 300 Norvēģijas balsstiesīgo pilsoņu. Ja 2011.gadā iespēju balsot internetā bija izmantoja aptuveni 16 procenti pilotprojekta dalībnieku, tad 2013.gadā – jau aptuveni 28 procenti, un šie skaitļi liecina par Norvēģijas vēlētāju uzticības pieaugumu balsošanai e-vidē.

No 2013.gada 12. līdz 14.septembrim Varšavā, Polijā notika ACEEEO ikdadējā konference par informācijas un sakaru tehnoloģiju un interneta plašsaziņas iespēju lomu vēlēšanās. Latvijas Centrālo vēlēšanu komisiju konferencē pārstāvēja komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars un sekretārs Ritvars Eglājs.

Konferences pirmajā dienā ziņotāji referēja par dažādiem ar IT ieviešanu vēlēšanās saistītiem jautājumiem, piemēram, kā IT izmantošana ietekmē vēlēšanu novērošanu un kāda bijusi Īrijas pieredze (valsts izmēģinājusi elektronisku balsošanu un atteikusies no tās, jo tā nav atbildusi valsts politikajai kultūrai un tradīcijām).

Otrajā dienā plenārsēdēs tika iztirzāta IT izmantošana vēlēšanās, un dalībvalstu pārstāvji dalījās savā pieredzē. A.Cimdars klātesošos iepazīstināja ar Latvijas pieredzi elektroniskās balsu skaitīšanas sistēmas izmantošanā, akcentējot šī e-projekta pozitīvo ietekmi uz emocionālo gaisotni vēlēšanu iecirknī balsu skaitīšanas laikā – palielinoties rezultātu iegūšanas ātrumam un to pārskatāmībai, samazinās konfliktu rašanās iespējas.

Trešajā dienā konferences darbs notika divās darba grupās – informācijas un sakaru tehnoloģiju un interneta plašsaziņas iespēju. Otrajā darba grupā raisījās diskusija par politiskās reklāmas aizlieguma ievērošanu sociālos tīklos. Dalībnieki nebija vienoti, vai valstij jāregulē sociālo tīklu saturs vai arī vārda brīvība ir pārāka.

Nobeigumā tika pieņemta konferences deklarācija, kurā vēlēšanu iestādes tika aicinātas izmantot interneta plašsaziņas iespējas un informācijas un sakaru tehnoloģijas.

Papildu konferences norisei 2013. gada 12. septembrī notika ACEEEO valdes sēde, kurā kā valdes loceklis piedalījās A. Cimdars. Valde apstiprināja ACEEEO stratēģiju 2014. – 2018. gadam, izskatīja statūtu grozījumus par dalības maksu organizācijā no 2015. gada 1. janvāra, atbalstīja Kirgīzijas Centrālās vēlēšanu komisijas uzņemšanu ACEEEO institucionālās locekles statusā un ACEEEO goda locekļu statusa piešķiršanu Ukrainas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājam Vladimiram Šapovalam un Meksikas Federālā vēlēšanu institūta prezidentam Dr. Leonardo Valdesam Zuritam, atbalstīja grozījumus ACEEEO valdes locekļu ievēlēšanas kārtībā u.c.

2013. gada 13. septembrī notika ACEEEO Ģenerālās asamblejas sēde, kurā par asociācijas pilntiesīgu biedru tika uzņemta Kirgīzijas Centrālā vēlēšanu komisija, ievēlēta valde nākamam trīs gadiem, no 1100 EUR uz 1800 EUR gadā palielināts biedra naudas apmērs. Vienlaikus Ģenerālā asambleja vienojās 2014. gada konferenci rīkot Rumānijā un pilnvaroja Rumānijas Pastāvīgo vēlēšanu pārvaldi pārstāvēt asociāciju Pasaules vēlēšanu iestāžu apvienības dibināšanas sanāksmē Dienvidkorejā no 2013. gada 15. līdz 17. oktobrim.

2013. gada 17. septembrī Briselē, Beļģijā notika EK Ģenerālsekretariāta rīkotā ekspertu grupas sanāksme Eiropas pilsoņu iniciatīvas jautājumos, kurā piedalījās Centrālās vēlēšanu komisijas Informācijas nodaļas vecākā referente Vita Briže. Sanāksmes mērķis bija sagatavoties pirmo Eiropas pilsoņu iniciatīvu parakstītāju datu pārbaudēm, jo no 17 reģistrētajām iniciatīvām pirmajām astoņām iniciatīvām parakstu vākšanas termiņš noslēdzās 2013. gada 1. novembrī.

Kā sanāksmē informēja EK Ģenerālsekretariāta G.4 Vispārējo institucionālo jautājumu nodaļas vadītājs Mario Tenreiro, iniciatīvai „Ūdens un sanitārija ir cilvēka tiesības! Ūdens ir sabiedriska labums, nevis prece!” atbalstu pauduši 1 857 605 ES pilsoņu, un parakstu vākšana jau ir pabeigta. Savukārt par iniciatīvu „Viens no mums” ir parakstījušies 1 066 017 ES pilsoņi, taču parakstu vākšanu plānots turpināt līdz 1. novembrim. Pārējo sešu iniciatīvu parakstītāju skaits vēl netuvojas miljonam, kas nepieciešams, lai aicinātu EK attiecīgajā jomā ierosināt jaunu tiesību aktu.

EK Ģenerālsekretariāta G.4 Vispārējo institucionālo jautājumu nodaļas pārstāves Džuljeta Rīva un Olga Kurpiša deva vairākas praktiskas norādes, piemēram, ka paziņojumi par atbalstu jāpieņem visās valodās, kādās pieejama attiecīgā iniciatīva un ka sertifikāts izsniedzams arī tad, ja savāktais parakstu skaits ir mazāks par regulā noteikto minimālo skaitu, kas nepieciešams vismaz 7 no 28 dalībvalstīm. Sanāksmes dalībnieki tika iepazīstināti arī ar lietojumprogrammu, ko var izmantot paziņojumu par atbalstu derīguma pārbaudei.

2013. gada 14. oktobrī Dienvidkorejas galvaspilsētā Seulā notika Pasaules vēlēšanu organizāciju asociācijas (*Association of World Election Bodies (A-WEB)*) dibināšanas asambleja, bet no 15. līdz 17. oktobrim Seulā norisinājās 6. pasaules vēlēšanu organizatoru (GEO) konference „Ilgtspējīgs vēlēšanu process – stipra demokrātija”. Pēc Dienvidkorejas Nacionālās vēlēšanu komisijas uzaicinājuma šajās starptautiskajās sanāksmēs piedalījās Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars.

A-WEB dibināšanas asambleju rīkoja Dienvidkorejas Nacionālā vēlēšanu komisija, un tajā piedalījās apmēram 400 vēlēšanu administrēšanas iestāžu un starptautisko organizāciju pārstāvji, kuru vidū bija arī ANO ģenerālsēkretārs Bans Kimūns. Asamblejā tika ievēlēts asociācijas priekšsēdētājs, viņa vietnieks un valdes locekļi, apstiprināti A-WEB statūti, kā arī prezentēta asociācijas vīzija, misija un loma. A-WEB ir iecerēta kā organizācija, kas veidos vēlēšanu administrēšanas iestāžu tīklu, lai sekmētu zināšanu, informācijas un pieredzes apmaiņu vēlēšanu jomā, kā arī piedāvās izglītības un apmācības iespējas vēlēšanu administratoriem. A-WEB mērķis – ilgtspējīga demokrātijas attīstība un brīvu, taisnīgu un demokrātisku vēlēšanu sistēmu ieviešana pasaulē. Organizācija arī sniegs atbalstu politiskās attīstības jomā pārejas demokrātijas valstīm. Par A-WEB locekļiem varēs kļūt nacionālās vēlēšanu administrēšanas iestādes, reģionālās vēlēšanu asociācijas un starptautiskās vēlēšanu organizācijas.

Savukārt 6.pasaules vēlēšanu organizatoru konferencē tika diskutēts par dažādiem vēlēšanu procesa aspektiem, tostarp ilgtspējīgu godīgu un demokrātisku vēlēšanu nodrošināšanu, vēlēšanu administratoru kvalifikācijas celšanu un izmaksu efektivitātes paaugstināšanu vēlēšanu procesā. Šī bija pirmā pasaules vēlēšanu organizatoru konference, kas norisinājās Āzijā. Dienvidkorejas Nacionālā vēlēšanu komisija konferenci organizēja sadarbībā ar ANO Attīstības programmu, un tajā piedalījās ap 300 dalībnieku – nacionālo vēlēšanu administrēšanas iestāžu vadītāji, starptautiskie vēlēšanu eksperti, reģionālo vēlēšanu tīklu, pilsoniskās sabiedrības tīklu, diplomātu un sponsoru pārstāvji, pasniedzēji un demokrātijas attīstības jomā strādājošie.

2013.gada 31.oktobrī un 1.novembrī Austrijas galvaspilsētā Vīnē notika EDSO dalībvalstu vēlēšanu kārtības pārskata atvēršanas sarīkojums, kurā Latvijas Centrālo vēlēšanu komisiju pārstāvēja komisijas sekretārs R. Eglājs. Pārskatu bija sagatavojis EDSO Demokrātisko iestāžu un cilvēktiesību birojs, pamatojoties uz 2010. – 2012.gada EDSO vēlēšanu novērošanas ziņojumiem. Pārskats pieejams EDSO tīmekļa vietnē: www.osce.org/odihr/elections/107073.

Pārskata autori iepazīstināja ar savu darbu un pārskata gatavošanas metodiku. Valstu pārstāvji (lielākoties EDSO pārstāvniecību darbinieki, vēlēšanu vadītāji u.c.) komentēja savas valsts pieminēšanu pārskatā un ziņoja par savas valsts vēlēšanu kārtības grozījumiem kopš 2010.gada.

Informējot par Latvijas vēlēšanu sistēmas un balsošanas kārtības jauninājumiem, R. Eglājs pieminēja elektroniskas balsu skaitīšanas ieviešanu, vēlēšanu novērotāju e-mācības, partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas ierobežošanu un pieņemtos ierobežojumus likumu ierosināšanas procedūrā.

2.5. Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji – starptautiskie vēlēšanu novērotāji

2013.gadā Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji tika uzaicināti un piedalījās Armēnijā, Azerbaidžānā, Gruzijā, Igaunijā un Lietuvā notiekošo vēlēšanu novērošanā.

2013.gada 18.februārī notika Armēnijas Republikas prezidenta vēlēšanas, kuru novērošanā piedalījās Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs Arnis Cimdars un

komisijas loceklis Pēteris Dzalbe. Vizītes ietvaros Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji iepazinās ar prezidenta vēlēšanu kārtību, kā arī, tiekoties ar Armēnijas Republikas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju Tigranu Mukučjanu, pārrunāja vēlēšanu sarakstu veidošanu. Vēlēšanu dienā tika apmeklēti vairāki Erevānas vēlēšanu iecirkņi un novērota vēlēšanu norise divos Vagaršapatas pilsētas vēlēšanu iecirkņos. Latvijas delegāti atzina, ka vēlēšanas noritēja bez starpgadījumiem, vēlēšanās piedalījās 60 procenti aptuveni 2,5 miljoniem Armēnijas balsstiesīgo iedzīvotāju. Armēnijas prezidenta vēlēšanas uzvarēja līdzšinējais valsts vadītājs Seržs Sargsjans, iegūstot 58,64 procentus balsu.

2013.gada 17.martā Lietuvā trijos Biržu – Kupišķu, Zarasu – Visaginas un Ukmerģes vienmandāta apgabalos notika atkārtoto Seima vēlēšanu otrā kārtā. Pēc Lietuvas Centrālās vēlēšanu komisijas uzaicinājuma šo vēlēšanu novērošanā Biržu – Kupišķu vēlēšanu apgabalā piedalījās Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars un priekšsēdētāja vietnieks Kārlis Kamradzis. Vēlēšanu dienā Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji piedalījās vēlēšanu iecirkņu atvēršanā, novēroja balsošanu un balsu skaitīšanu vēlēšanu iecirkņos, iepazinās ar ārpus iecirkņa balsošanas iespējām Lietuvā un informāciju par Lietuvā īstenoto projektu par vēlēšanu elektronisko reģistrēšanu, kas notika vienlaikus ar vēlēšanu reģistrēšanu parastajā kārtībā. Delegāti tikās ar Biržu – Kupišķu vēlēšanu apgabala vēlēšanu komisijas sekretāru un datorspeciālistu un Lietuvas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju Zenonu Vaigausku.

2013.gada 20.oktobrī Igaunijā notika pašvaldību vēlēšanas. Pēc Igaunijas Centrālās vēlēšanu komisijas uzaicinājuma šo vēlēšanu novērošanā piedalījās Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāja vietnieks K. Kamradzis un komisijas loceklis Aleksandrs Maļcevs.

Iepriekšējā balsošana Igaunijas pašvaldības vēlēšanās notika no 2013.gada 10. līdz 16.oktobrim, un iepriekš balsot varēja gan vēlēšanu iecirkņos, gan internetā. K. Kamradzis atzina, ka iecirkņi bija labi apmeklēti. Pilsoņi varēja balsot, uzrādot ID karti vai pasi, vai autovadītāja apliecību. Vēlētāji, kuri nevarēja ierasties iecirkņos, kuros tie bija reģistrēti, varēja nobalsot, savas „balsis” ievietojot personalizētās aploksnēs, kas vēlāk tika nosūtītas uz Tallinu, kur tās tika sašķirotas pa iecirkņiem, kuru vēlēšanu sarakstos bija attiecīgie vēlētāji.

Igaunijas Republikas Nacionālās vēlēšanu komisijas dati liecina, ka iespēju piedalīties iepriekšējā balsošanā bija izmantojuši 265 000 jeb 24,4 procenti balsstiesīgo iedzīvotāju, no kuriem 133 808 jeb aptuveni puse balsoja internetā. Kopā 2013. gada pašvaldību vēlēšanās balsot internetā izvēlējās 12,3 procenti balsstiesīgo, kas ir vairāk nekā 2009. gada pašvaldību vēlēšanās, kad šo iespēju izmantoja 9,5 procenti vēlētāju.

Vēlēšanu dienā, 20.oktobrī, Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji novēroja balsošanu Tallinas, Narvas, Tartu un Otepes vēlēšanu iecirkņos, kā arī interneta balsošanā nodoto balsu identificēšanu un skaitīšanu. Novērotāji atzina, ka vēlēšanu process noritēja saskaņā ar reglamentu. Vēlēšanu aktivitāte iecirkņos bija augsta. Iecirkņu komisiju pārstāvji savu darbu veica profesionāli.

2013.gada 9.oktobrī notika Azerbaidžānas Republikas prezidenta vēlēšanas, kuru novērošanā pēc Azerbaidžānas Centrālās vēlēšanu komisijas uzaicinājuma piedalījās

Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars. 8. oktobrī A. Cimdars tikās ar Azerbaidžānas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju Mazahiru Panahovu, ar kuru pārrunāja gatavošanos prezidenta vēlēšanām Azerbaidžānā. 9. oktobrī A. Cimdars novērotāja statusā apmeklēja vairākus vēlēšanu iecirkņus Baku, no kuriem dažos bija izvietotas *web* kameras. Vienā no iecirkņiem tika apkopotas to vēlētāju balsis, kuri bija balsojuši uz kuģiem.

Kaut gan valstī kopumā vēlētāju aktivitāte bija visai augsta (71,63 procenti), apmeklētajos vēlēšanu iecirkņos vēlētāju plūsma bija vidēja. Vēlēšanu procesā pārkāpumi novēroti netika. Pēc Azerbaidžānas Centrālās vēlēšanu komisijas datiem, līdzšinējais prezidents Ilhams Alijevs ieguva 84,54 procentus balsu un tika ievēlēts uz nākamo piecu gadu termiņu.

2013.gada 27.oktobrī Gruzijā notika prezidenta vēlēšanas, kuru novērošanā pēc Gruzijas Centrālās vēlēšanu komisijas uzaicinājuma piedalījās Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars un komisijas locekle Sniedze Sproģe.

26. oktobrī Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji tikās ar Gruzijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju Tamaru Žvaniju un pārrunāja gatavošanos prezidenta vēlēšanām, bet 27.oktobrī apmeklēja 11 vēlēšanu iecirkņus Tbilisi, novēroja iecirkņu atvēršanu, balsošanas norisi un balsu skaitīšanu.

Balsstiesības prezidenta vēlēšanās bija Gruzijas pilsoņiem no 18 gadu vecuma, kā arī ES dalībvalstu pilsoņiem, kuri dzimuši Gruzijā un nodzīvojuši valstī pēdējos piecus gadus pirms vēlēšanām. Pavisam vēlēšanām Gruzijā bija reģistrēti nedaudz vairāk kā 3,5 miljoni vēlētāju, no kuriem vēlēšanās balsoja apmēram 47%.

Gruzijas prezidenta vēlēšanās piedalījās 23 kandidāti, no kuriem 10 pārstāvēja politiskās partijas, bet 13 – iniciatīvas grupas. Par Gruzijas prezidentu varēja tikt ievēlēts kandidāts, kurš vēlēšanās saņem absolūto balsu vairākumu. Atbilstoši Gruzijas Centrālās vēlēšanu komisijas apkopotajiem galīgajiem vēlēšanu rezultātiem balsu vairākumu – 62,12 procentus – vēlēšanās ieguva Giorgijs Margvelašvili.

2.6. Pieredzes apmaiņas vizītes

Viens no Centrālās vēlēšanu komisijas darbības virzieniem ir arī pieredzes apmaiņas vizīšu organizēšana un dalība citu valstu vai starptautisko organizāciju rīkotajos pieredzes apmaiņas pasākumos.

2013.gada 11. un 12.martā Latvijas Centrālā vēlēšanu komisija organizēja pieredzes apmaiņas semināru Gruzijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvjiem. Tajā Gruzijas kolēģi tika iepazīstināti ar Latvijā izmantoto proporcionālo vēlēšanu sistēmu un vēlēšanu rezultātu apkopošanas principiem.

2013.gada 28.martā Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas vadība tikās ar Lietuvas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvjiem. Tikšanās laikā tika pārrunāta Latvijas pieredze informācijas tehnoloģiju izmantošanā vēlēšanās.

Lai iepazītos ar Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pieredzi, gatavojoties pašvaldību vēlēšanām, un Latvijā izstrādāto elektronisko balsu skaitīšanas sistēmu, 2013.gada 20. un 21.maijā pieredzes apmaiņas vizītē Latvijā uzturējās Gruzijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs Zurabs Kharatašvili un komisijas informācijas tehnoloģiju speciālisti.

Pēc Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas uzaicinājuma no 2013.gada 30. līdz 2.jūnijam Latvijā uzturējās Lietuvas, Igaunijas, Ukrainas, Gruzijas, Armēnijas, Azerbaidžānas un Moldovas vēlēšanu administrēšanas iestāžu pārstāvji, kuri piedalījās 2013.gada 1.jūnija pašvaldību vēlēšanu novērošanā. Vizītes ietvaros novērotāji tikās ar Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētāju Arni Cimdaru, kurš sniedza ieskatu vēlēšanu organizēšanā Latvijā un iepazīstināja ar elektronisko balsu skaitīšanas sistēmu „Balsis 2013”, un novēroja iepriekšējo balsošanu, balsošanas norisi un balsu skaitīšanu Rīgas pilsētas vēlēšanu iecirkņos. Lietuvas un Moldovas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji tikās arī ar Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja vadību un iepazīnās ar Latvijas pieredzi priekšvēlēšanu aģitācijas uzraudzības un politisko partiju finansēšanas kontroles jomā.

No 2013.gada 24. līdz 30.augustam Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs A. Cimdars apmeklēja Kirgizstānas Republiku, kur parakstīja sadarbības vienošanos starp Latvijas Republikas Centrālo vēlēšanu komisiju un Kirgizstānas Republikas Centrālo vēlēšanu komisiju. Noslēgtā vienošanās paredz veicināt pieredzes un informācijas apmaiņu starp Latviju un Kirgizstānu vēlēšanu un referendumu administrēšanas jautājumos, attīstīt sadarbību vēlēšanu tiesību realizēšanā un aizsardzībā, nacionālās vēlēšanu likumdošanas pilnveidošanā, informācijas tehnoloģiju izmantošanā, vēlēšanu un referendumu dalībnieku tiesiskās kultūras paaugstināšanā, vēlēšanu novērošanā. Vizītes laikā A.Cimdars iepazīstināja Kirgizstānas kolēģus ar Latvijas vēlēšanu sistēmu un Latvijas izstrādāto risinājumu elektroniskajai balsu skaitīšanai vēlēšanu iecirkņos un Latvijas pieredzi vēlēšanu administrēšanas jomā.

No 2013.gada 19. līdz 22.novembrim Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas delegācija uzturējās pieredzes apmaiņas vizītē Moldovā. Delegācijas sastāvā bija priekšsēdētājs A.Cimdars, priekšsēdētāja vietnieks Kārlis Kamradzis, Informācijas nodaļas vadītāja Kristīne Bērziņa un juriskonsulte Daiga Plūme. Vizīte tika nodrošināta ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Attīstības programmas (UNDP) Moldovā finansiālo atbalstu, jo viena no šīs programmas prioritātēm ir atbalsta sniegšana attīstības valstīm caurspīdīgu un demokrātisku vēlēšanu sekmēšanai.

Vizītes mērķis bija iepazīstināt Moldovas Centrālās vēlēšanu komisijas locekļus un darbiniekus ar Latvijas pieredzi Moldovai aktuālos vēlēšanu administrēšanas un vēlēšanu vides jautājumos. A. Cimdars Moldovas kolēģiem pastāstīja par Latvijas pieredzi, ieviešot un izstrādājot elektronisko balsu skaitīšanas sistēmu vēlēšanu iecirkņos. K. Kamradzis uzstājās ar prezentāciju „Interneta vēlēšanas Latvijā: iespējas un riski”. Informācijas nodaļas vadītāja K. Bērziņa klātesošos iepazīstināja ar prezentāciju „Komunikācijas stratēģijas un vēlēšanas: Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pieredze”. Savukārt juriskonsulte D. Plūme referēja par tematiem „Politisko partiju finansēšanas un priekšvēlēšanu aģitācijas kampaņu tiesiskais regulējums Latvijā” un „Fizisko personu datu aizsardzība Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas datu bāzēs”.

Vizītes ietvaros Latvijas Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji tikās ar Moldovas Centrālās vēlēšanu komisijas vadību, komisijas locekļiem un departamentu vadītājiem un iepazinās ar Moldovas Centrālās vēlēšanu komisijas prioritātēm, kas ir vēlēšanu komisiju nodrošināšana ar informācijas tehnoloģijām, fizisko personu datu aizsardzība, politisko partiju finansēšanas kontrole, adrešu precizēšana vēlētāju reģistrā u.c.

3. BUDŽETA INFORMĀCIJA

Centrālās vēlēšanu komisijas finansējums funkciju īstenošanai tiek veidots no valsts pamatbudžeta līdzekļiem. 2013.gadā Centrālās vēlēšanu komisijas pamatfunkciju izpildi nodrošināja budžeta programmas „Vispārējā vadība” un „Pašvaldību vēlēšanas”.

No valsts budžeta programmai „Vispārējā vadība” tika piešķirta dotācija Ls 276 936 apmērā, faktiski apgūti Ls 269 189 jeb 97,2 procenti no plānotā budžeta, kas ir par Ls 3221 vairāk nekā iepriekšējā gadā.

Programmai „Pašvaldību vēlēšanas” no valsts budžeta tika piešķirta dotācija Ls 254 061 apmērā, faktiski apgūti Ls 245 602 jeb 96,7 procenti no plānotā budžeta.

2013.gadā Centrālajai vēlēšanu komisijai autonoma interneta pieslēguma izveidošanai un nodrošināšanai tika piešķirta valsts budžeta dotācija programmā „Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums” Ls 1440 apmērā, no kuras faktiski apgūti Ls 1316 jeb 91,4 procenti no piešķirtās dotācijas.

Centrālā vēlēšanu komisija 2013.gadā ir noslēgusi 72 saimnieciskās darbības līgumus. Atbilstoši Publisko iepirkumu likumam tika veiktas deviņas valsts iepirkuma procedūras, t.sk. četri atklāti konkursi un piecas procedūras Publisko iepirkumu likuma 8.¹ pantā noteiktajā kārtībā.

3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 2013. gadā (latos)

Nr. p.k.	Finanšu līdzekļi	2012. gadā (faktiskā izpilde)*	Apstiprināts likumā 2013. gadā	Faktiskā izpilde 2013. gadā*
1.	Finanšu resursi izdevumu segšanai (kopā)	1 840 650	532 437	516 107
	t.sk. dotācija no vispārējiem ieņēmumiem	1 840 650	532 437	516 107
2.	Izdevumi (kopā)	1 840 650	532 437	516 107
2.1.	Uzturēšanas izdevumi (kopā)	1 830 978	530 849	514 521
2.1.1.	Starptautiskā sadarbība, (biedra naudas iemaksa Eiropas valstu vēlēšanu organizatoru asociācijā)	773	774	773
2.1.2.	Pārējie uzturēšanas izdevumi	1 830 205	530 075	513 748
2.2.	Izdevumi kapitālieguldījumiem	9 672	1588	1586

* Noteikts saskaņā ar naudas plūsmas principu.

4. PERSONĀLS

Centrālās vēlēšanu komisijas sastāvā ir deviņi locekļi, no kuriem priekšsēdētāju un septiņus locekļus ievēlē Saeima, bet vienu locekli no tiesnešu vidus – Augstākā tiesa savā plēnumā. Centrālās vēlēšanu komisijas vēlēšanām jānotiek ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc jaunās Saeimas sanāksšanas, tāpēc Centrālās vēlēšanu komisijas pilnvaru termiņš parasti ir četri gadi.

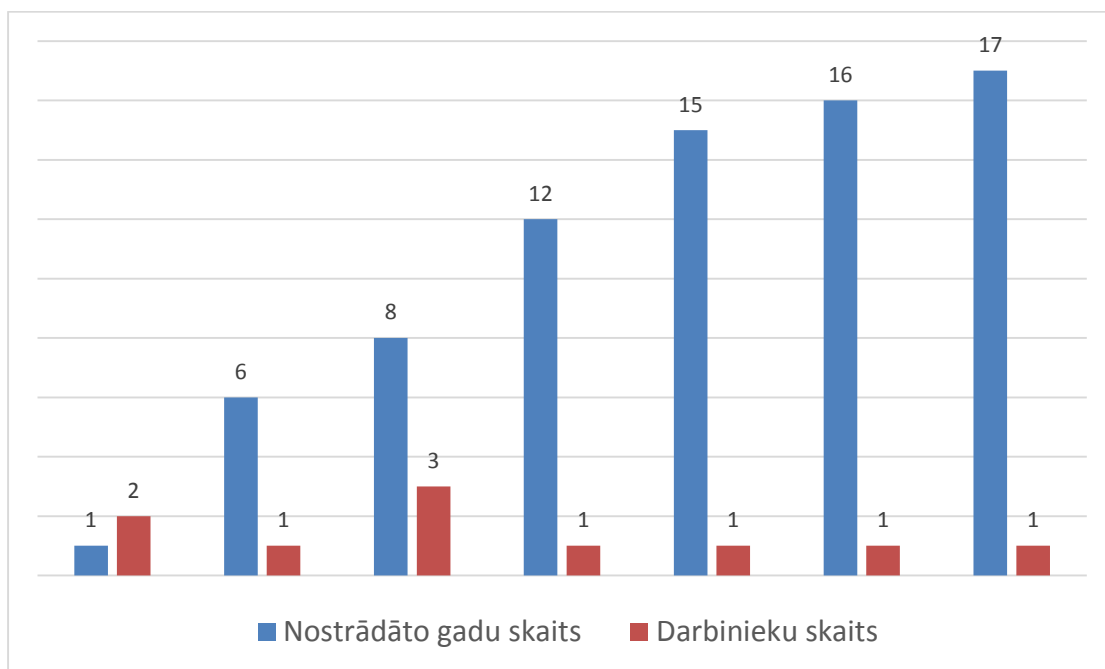
Pirmajā sēdē Centrālā vēlēšanu komisija no sava vidus ievēlē priekšsēdētāja vietnieku un sekretāru. Priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks un sekretārs Centrālajā vēlēšanu komisijā strādā pastāvīgi. Pārējie komisijas locekļi savu pienākumu pildīšanas laikā tiek atbrīvoti no tiešajiem pienākumiem savā darba vietā.

Ieskaitot deviņus Centrālās vēlēšanu komisijas locekļus, Centrālajā vēlēšanu komisijā 2013.gadā bija 19 amata vietas, kurās bija nodarbināti 19 speciālisti. Centrālās vēlēšanu komisijas organizatorisko un tehnisko apkalpošanu 2013.gadā, nodrošināja 26 līgumdarbinieki.

4.1. Amatpersonas/darbinieki

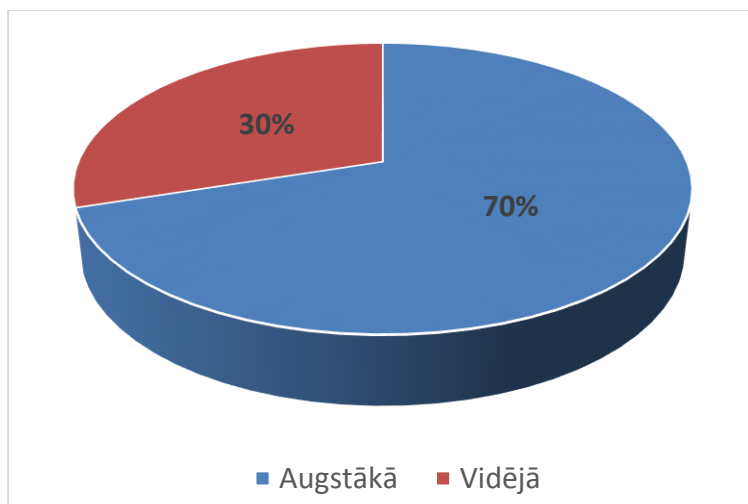
Amata vietu skaits	Amatpersonu/darbinieku skaits	Amata nosaukums
9	9	Centrālās vēlēšanu komisijas locekļi
1	1	Finanšu nodaļas vadītājs
1	1	Informācijas nodaļas vadītājs
1	1	Lietvedības nodaļas vadītājs
1	1	vecākais grāmatvedis - ekonomists
1	1	juriskonsults
1	1	vecākais speciālists sadarbībai ar ārvalstu vēlēšanu institūcijām
1	1	vecākais lietvedis
2	2	informācijas tehnoloģiju speciālists
1	1	apkopējs

4.2. Darbinieku nostrādāto gadu skaits Centrālajā vēlēšanu komisijā*

* *Izņemot Centrālās vēlēšanu komisijas locekļus.*

4.3. Darbinieku izglītība*

* *Izņemot Centrālās vēlēšanu komisijas locekļus.*

5. SADARBĪBA AR SABIEDRĪBU

5.1. Pasākumi, kas veikti sabiedrības informēšanai un izglītošanai

Sabiedrības informēšanas pasākumus Centrālā vēlēšanu komisija īsteno atbilstoši likuma „Par Centrālo vēlēšanu komisiju” 6.panta 7.² daļai, kas nosaka, ka viens no Centrālās vēlēšanu komisijas pienākumiem ir informēt sabiedrību par vēlēšanu un tautas nobalsošanas un likumu ierosināšanas kārtību.

2013.gadā galvenās Centrālās vēlēšanu komisijas prioritātes darbā ar sabiedrību bija:

- 1) sabiedrisko attiecību un reklāmas aktivitāšu īstenošana, sagatavojot 2013.gada republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanas;
- 2) sabiedrības informēšana par 2013.gada republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu sagatavošanu, balsošanas kārtību un rezultātiem;
- 3) sabiedrisko attiecību un reklāmas aktivitāšu koncepcijas izstrāde 2014.gada 24.maija Eiropas Parlamenta vēlēšanām un 12.Saeimas vēlēšanām.

2013.gadā Centrālās vēlēšanu komisijas Informācijas nodaļa sagatavoja un plašsaziņas līdzekļiem izsūtīja 38 ziņas preseī par nozīmīgākajiem Centrālās vēlēšanu komisijas lēmumiem, pašvaldību vēlēšanu nosacījumiem, šo vēlēšanu rezultātiem, kā arī citiem notikumiem, kas saistīti ar Centrālās vēlēšanu komisijas darbu.

Jau ierasti plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem bija iespēja piedalīties Centrālās vēlēšanu komisijas sēdēs, kuras bija atklātas un par kurām informācija bija pieejama Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā internetā.

2013.gadā Centrālās vēlēšanu komisijas Informācijas nodaļa organizēja arī vairākas preses konferences par republikas pilsētas domes un novada domes vēlēšanu nosacījumiem. Preses konferenču temati bija “Vēlētāju reģistrācijas kārtība pašvaldību vēlēšanās”, “Paziņojumu par pašvaldību vēlēšanām izsūtīšana” un “Pašvaldību vēlēšanu sagatavošana, balsošanas nosacījumi un vēlēšanu rezultātu apkopošana”.

Centrālās vēlēšanu komisijas un plašsaziņas līdzekļu sadarbības rezultātā Latvijas nacionālajos un reģionālajos preses izdevumos un interneta portālos 2013.gadā tika publicēti vairāki simti rakstu par Centrālās vēlēšanu komisijas darbu. Centrālās vēlēšanu komisijas darbība, pieņemtie lēmumi, amatpersonu viedokļi un komentāri tika atspoguļoti arī ziņu aģentūru LETA un BNS publikācijās, kurās paustā informācija bieži tika pārpublicēta interneta portālos, radio un televīziju ziņu pārraidēs. 2013.gadā Centrālās vēlēšanu komisijas pārstāvji sniedza vairāk nekā simts intervijas plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem, bet Centrālās vēlēšanu komisijas Informācijas nodaļa sagatavoja 70 rakstisku atbilžu uz žurnālistu informācijas pieprasījumiem.

Papildus darbam ar plašsaziņas līdzekļiem Centrālās vēlēšanu komisijas Informācijas nodaļa 2013.gadā īstenoja arī citus pasākumus sabiedrības informēšanai un izglītošanai. Gatavojoties pašvaldību vēlēšanām, 2013.gada februārī Centrālā vēlēšanu komisija saziņai ar vēlētājiem izveidoja „Twitter” kontu @CVK_zinas. Visa gada garumā ar aktuālāko informāciju tika papildināta Centrālās vēlēšanu komisijas interneta mājaslapa www.cvk.lv. Tajā tika ievietoti gan Centrālās vēlēšanu komisijas izdotie normatīvie dokumenti – Centrālās vēlēšanu komisijas instrukcijas un lēmumi, gan informācija par balsošanas kārtību un nosacījumiem. Mājaslapā bija pieejami arī pašvaldību vēlēšanām

reģistrētie deputātu kandidātu saraksti, priekšvēlēšanu programmas un ziņas par kandidātiem, vēlēšanu iecirkņu saraksts, tai skaitā informācija par vēlēšanu iecirkņiem, kuri atbilstoši pašvaldību sniegtajām ziņām bija pieejami vēlētajiem ar kustību traucējumiem. Apkopotā statistika liecina, ka 2013. gada pašvaldību vēlēšanās vēlētajiem ar kustību traucējumiem bija pieejami 447 jeb 47 procenti vēlēšanu iecirkņu. 24 no 119 pašvaldībām bija pieejami visi vēlēšanu iecirkņi. Savukārt neapmierinoša situācija ar vēlēšanu iecirkņu pieejamību bija 37 pašvaldībās, kurās vēlētajiem ar kustību traucējumiem bija pieejama mazāk nekā puse vēlēšanu iecirkņu.

Sadarbībā ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā vēlētajiem tika nodrošināta arī iespēja pieslēgties Vēlētāju reģistram un noskaidrot savu vēlēšanu iecirkni, kurā jābalso vēlēšanās, kā arī tika publicētas ziņas par vēlētāju aktivitāti un vēlēšanu rezultāti. Pirmo reizi pašvaldību vēlēšanās galīgie rezultāti visās 119 Latvijas pašvaldībās Centrālās vēlēšanu komisijas mājaslapā bija pieejam jau nākamajā dienā pēc vēlēšanām, un ikviens interesents varēja iepazīties ar domē ievēlētajiem deputātiem, katra deputātu kandidāta saņemtajām atzīmēm “+” un svītrojumiem, kā arī vēlēšanu rezultātiem katrā no 950 vēlēšanu iecirkņiem.

Lai informētu par vēlētāju reģistrācijas kārtību un balsošanas iespējām, Centrālā vēlēšanu komisija pirms pašvaldību vēlēšanām izgatavoja trīs reklāmas klipus televīzijai un radio, kā arī sagatavoja vairākus interneta reklāmas materiālus. Reklāmas klipi tika pārraidīti nacionālajos televīzijas kanālos – LTV1, LTV7, LNT, TV5, TV3, TV6 un Latvijas Radio.

Pašvaldību vēlēšanām Centrālā vēlēšanu komisija izgatavoja arī vairākus plakātus vēlēšanu iecirkņiem, kas informēja par vēlēšanu dienu, vēlēšanu iecirkņu darba laiku, balsošanas kārtību vēlēšanu iecirknī un kārtību, kādā izdarāmas atzīmes vēlēšanu zīmē.

Gatavojoties vēlēšanām, Centrālā vēlēšanu komisija sarīkoja arī vairākus mācību seminārus pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju amatpersonām. Pavisam notika 30 semināri lielākajās Latvijas pilsētās un novadu centros. Semināros vēlēšanu komisiju amatpersonas apguva gan tiesību aktos iekļautās prasības deputātu kandidātu sarakstu pieņemšanai, gan pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju pienākumus un svarīgākos balsu skaitīšanas nosacījumus Savukārt 2013.gada aprīlī Centrālā vēlēšanu komisija rīkoja semināru deputātu kandidātu sarakstu pārstāvjiem, kurā iepazīstināja ar galvenajiem kandidātu sarakstu sagatavošanas un iesniegšanas nosacījumiem.

Savukārt pēc vēlēšanām, 2013.gada novembrī, notika Centrālās vēlēšanu komisijas seminārs „No pašvaldību vēlēšanām līdz Saeimai: pieredze, pārmaiņas, perspektīvas”, kurā ar republikas pilsētu un novadu vēlēšanu komisiju amatpersonām tika pārrunāta pašvaldību vēlēšanu pieredze un uzsākta gatavošanās 2014.gadā paredzētajām Eiropas Parlamenta un Saeimas vēlēšanām.

Ar mērķi informēt vēlētājus par pašvaldību vēlēšanu kārtību un sniegt ziņas no Vēlētāju reģistra no 2013.gada 18.marta līdz 2.jūnijam darbojās Centrālās vēlēšanu komisijas uzzīņu tālrunis. Šo pakalpojumu Centrālā vēlēšanu komisija nodrošināja sadarbībā ar SIA „Lattelecom”. Tālruņa darbības laikā uz to tika saņemti 20 383 zvani. Visbiežāk zvanītāji vēlējās noskaidrot savu vēlēšanu iecirkni, uzzināt, kā jārīkojas, ja veselības

stāvokļa dēļ nebūs iespējams nokļūt vēlēšanu iecirknī, un kā mainīt sākotnēji reģistrēto vēlēšanu iecirkni.

Pirms pašvaldību vēlēšanām Centrālā vēlēšanu komisija turpināja īstenot arī 2010.gada Saeimas vēlēšanās aizsākto projektu „Brīvprātīgie novērotāji”, kura ietvaros iedzīvotājiem bija iespēja pieteikties vēlēšanu novērošanai kādā no vēlēšanu iecirkņiem. Par brīvprātīgo novērotāju pašvaldību vēlēšanās varēja kļūt ikviens Latvijas iedzīvotājs, sākot no 16 gadu vecuma, kurš Centrālās vēlēšanu komisijas interneta vietnē iepazinās ar mācību kursu par iecirkņa darbu un balsu skaitīšanas kārtību un aizpildīja brīvprātīgā novērotāja reģistrācijas anketu. 2013.gada pašvaldību vēlēšanās šo iespēju izmantoja 89 iedzīvotāji.

5.2. Pasākumi sabiedrības viedokļa izzināšanai

2013.gadā sabiedrības viedokļa izzināšanai par pašvaldību vēlēšanām Centrālā vēlēšanu komisija sadarbībā ar tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centru “SKDS” veica divas socioloģiskās aptaujas – pirms un pēc vēlēšanām.

Pirmsvēlēšanu aptauja tika īstenota 2013.gada janvārī, un tajā Latvijas balsstiesīgajiem pilsoņiem tika vaicāts, vai viņi plāno piedalīties vēlēšanās, vai ir informēti par pašvaldību vēlēšanu nosacījumiem, kā arī tika apzināts, cik daudz vēlētāju nedzīvo savā deklarētajā dzīvesvietā. Pēdējais jautājums bija nozīmīgs saistībā ar pašvaldību vēlēšanu nosacījumu, ka vēlētāji drīkst vēlēties tās pašvaldības domi, kurā ir viņu reģistrētā dzīvesvieta trīs mēnešus pirms vēlēšanu dienas.

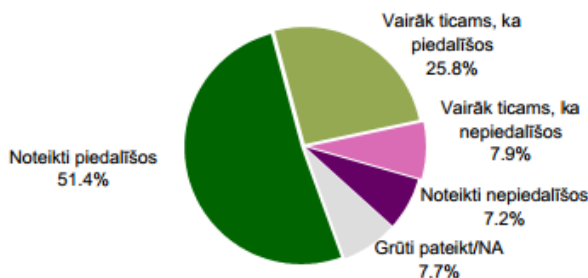
Savukārt pēcvēlēšanu aptauja notika 2013.gada jūnijā, un tajā tika pētīti iemesli, kādēļ vēlētāji piedalījās vai nepiedalījās vēlēšanās, vai vēlēšanu laikā ir saskārušies ar balsu pirkšanas mēģinājumiem, kā arī tika skaidrota vēlētāju attieksme pret iespējamo nākotnes balsošanas veidu – balsošanu internetā.

Papildus 2013.gada septembrī un oktobrī Centrālā vēlēšanu komisija īstenoja vēl vienu pētījumu, kura mērķis bija apzināt pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļu un darbinieku pieredzi darbā ar elektronisko balsu skaitīšanas programmu „Balsis2013”. Šī aptauja tika veikta internetā.

5.2.1. Vēlētāju attieksmju pētījums. 2013.gada janvāris

2013.gada janvāra pētījuma dati atklāja, ka kopumā 77 procenti Latvijas pilsoņu plānoja piedalīties pašvaldību vēlēšanās. No tiem 51 procents atzina, ka vēlēšanās plāno „noteikti piedalīties”, bet 26 procenti norādīja, ka „vairāk ticams, ka piedalīsies”. Pretēju viedokli, ka pašvaldību vēlēšanās „noteikti nepiedalīsies” vai „vairāk ticams, ka nepiedalīsies” pauda 15 procenti aptaujāto.

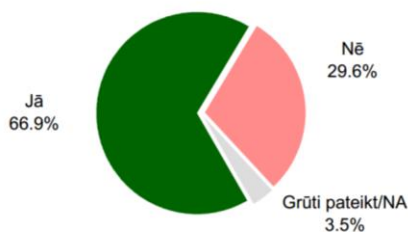
"Vai Jūs plānojat piedalīties pašvaldību vēlēšanās, kas notiks 2013.gada 1.jūnijā?"

Bāze: LR pilsoņi, n=852

Atbilstoši aptaujas rezultātiem vairākums Latvijas pilsoņu (67 procenti) bija informēti par to, ka pašvaldību vēlēšanās drīkst balsot tikai tajā pašvaldībā, kur ne mazāk kā 90 dienas pirms vēlēšanām ir viņu deklarētā dzīvesvieta vai kurā viņiem pieder nekustamais īpašums. To, ka par šādu kārtību nav informēti, atzina 30 procenti aptaujāto.

"Vai Jūs zināt, ka pašvaldību vēlēšanās Jūs drīkstat balsot tikai tajā pašvaldībā, kur ne mazāk kā 90 dienas pirms vēlēšanām ir Jūsu deklarētā dzīvesvieta vai kurā Jums pieder nekustamais īpašums?"

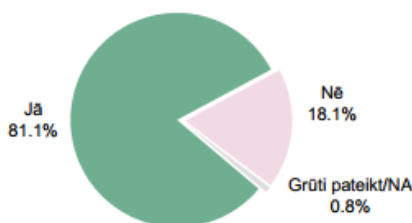

Bāze: LR pilsoņi, n=852

Lūgti norādīt, vai viņu faktiskā dzīvesvieta ir arī deklarētā dzīvesvieta, apstiprinoši atbildēja 81 procenti aptaujāto.

Deklarētā un faktiskā dzīvesvieta

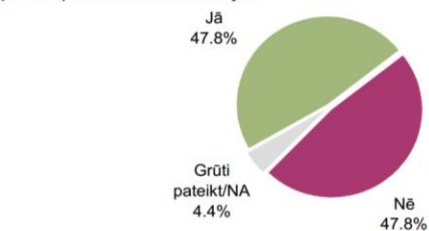
"Vai Jūs dzīvojat tur, kur esat deklarējies (t.i., vai Jūsu faktiskā dzīvesvieta ir arī Jūsu deklarētā dzīvesvieta)?"

Bāze: LR pilsoņi, n=852

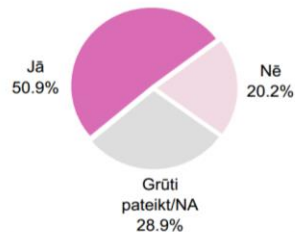
Saskaņā ar pētījuma datiem 48 procenti pilsoņu, kuru faktiskā un deklarētā dzīvesvieta atšķiras, minēja, ka abas dzīvesvietas atrodas vienas un tās pašas pašvaldības teritorijā. Vienlaikus tikpat daudz aptaujāto (48 procenti) atzina, ka viņu deklarētā dzīvesvieta atrodas citā pašvaldībā nekā viņu faktiskā dzīvesvieta. Savukārt 51 procenti aptaujāto, kuru faktiskā un deklarētā dzīvesvieta atradās dažādās pašvaldībās, atzina, ka gribētu piedalīties pašvaldību vēlēšanās tajā pašvaldībā, kur ir viņu faktiskā dzīvesvieta.

"Vai Jūsu faktiskā un deklarētā dzīvesvieta atrodas vienas un tās pašas pašvaldības teritorijā?"

Bāze: LR pilsoņi, kuri nedzīvo tur, kur ir deklarējušies, n=149

"Vai Jūs gribētu piedalīties pašvaldību vēlēšanās tajā pašvaldībā, kurā ir Jūsu faktiskā dzīvesvieta?"

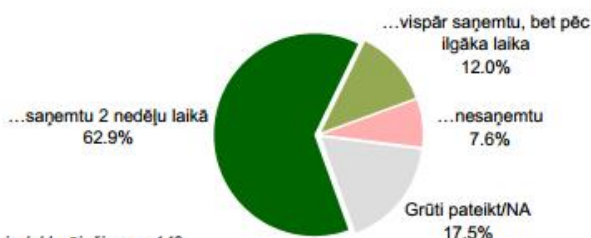

Bāze: LR pilsoņi, kuri nedzīvo tur, kur ir deklarējušies, un kuri NAV norādījuši, ka viņu faktiskā un deklarētā dzīvesvieta ir vienas un tās pašas pašvaldības teritorijā, n=78

Lūgti raksturot, vai viņi saņemtu korespondenci, kas tiktu sūtīta uz deklarēto dzīvesvietu, gandrīz 2/3 aptaujāto, kuru faktiskā un deklarētā dzīvesvieta atšķiras, atbildēja, ka sev adresētu vēstuli „saņemtu divu nedēļu laikā” (63 procenti). Vēl 12 procenti aptaujāto norādīja, ka vēstuli „saņemtu, bet pēc ilgāka laika”, savukārt 8 procenti aptaujāto, kuru deklarētā un faktiskā dzīvesvieta atšķiras, atzina, ka uz deklarēto adresi nosūtītu vēstuli nesaņemtu.

iedzīvotāju, kuru deklarētā un faktiskā dzīvesvieta atšķiras, sasniedzamība

"Ja Jums tiktu nosūtīta vēstule uz deklarēto dzīvesvietu, Jūs to, visticamāk, ..."

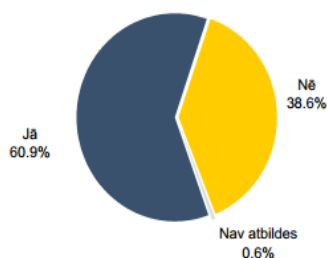
Bāze: LR pilsoņi, kuri nedzīvo tur, kur ir deklarējušies, n=149

5.2.2. Vēlētāju attieksmju pētījums. 2013.gada jūnijs

2013.gada jūnija aptaujā 61 procenti Latvijas pilsoņu norādīja, ka piedalījās pašvaldību vēlēšanās, bet, to, ka vēlēšanās nepiedalījās, atzina 39 procenti aptaujāto.

Līdzdalība pašvaldību vēlēšanās

"Vai Jūs piedalījāties pašvaldību vēlēšanās, kas notika šī gada 1.jūnijā?"

Bāze: LR pilsoņi, n=846

Aptaujas ietvaros respondentiem tika lūgts nosaukt galvenos iemeslus, kāpēc viņi piedalījās vai nepiedalījās pēdējās pašvaldību vēlēšanās. Aptaujātie, kuri piedalījās pašvaldību vēlēšanās, to visbiežāk pamatoja ar pilsoņa pienākumu (37 procenti) un vēlmi atbalstīt noteiktu partiju un/vai kandidātu (20 procenti), Vienlaikus 12 procenti respondentu norādīja, ka, piedaloties vēlēšanās, vēlas ietekmēt sava novada nākotni, cer uz labāku nākotni un pārmaiņām (10 procenti) vai vēlējās paust savu viedokli (10 procenti).

Tika minēti arī citi iemesli – 4 procenti aptaujāto norādīja, ka vēlēšanās piedalījās, jo gribēja, lai viņiem netikama partija saņemtu mazāk vietu, 3 procenti atzina, ka vienmēr piedalās visās vēlēšanās, ka jūt atbildību par Latvijā notiekošo, ka piedalījās vēlēšanās, jo balsot dodas viņu ģimenes locekļi un draugi, bet 2 procenti aptaujāto minēja, ka vēlēšanās piedalās, jo katrai balsij ir nozīme.

Līdzdalības iemesli

"Lūdzu, raksturojiet galvenos iemeslus, kāpēc Jūs PIEDALĪJĀTIES šajās pašvaldību vēlēšanās!"

Bāze: LR pilsoņi, kuri piedalījās pašvaldību vēlēšanās, n=516

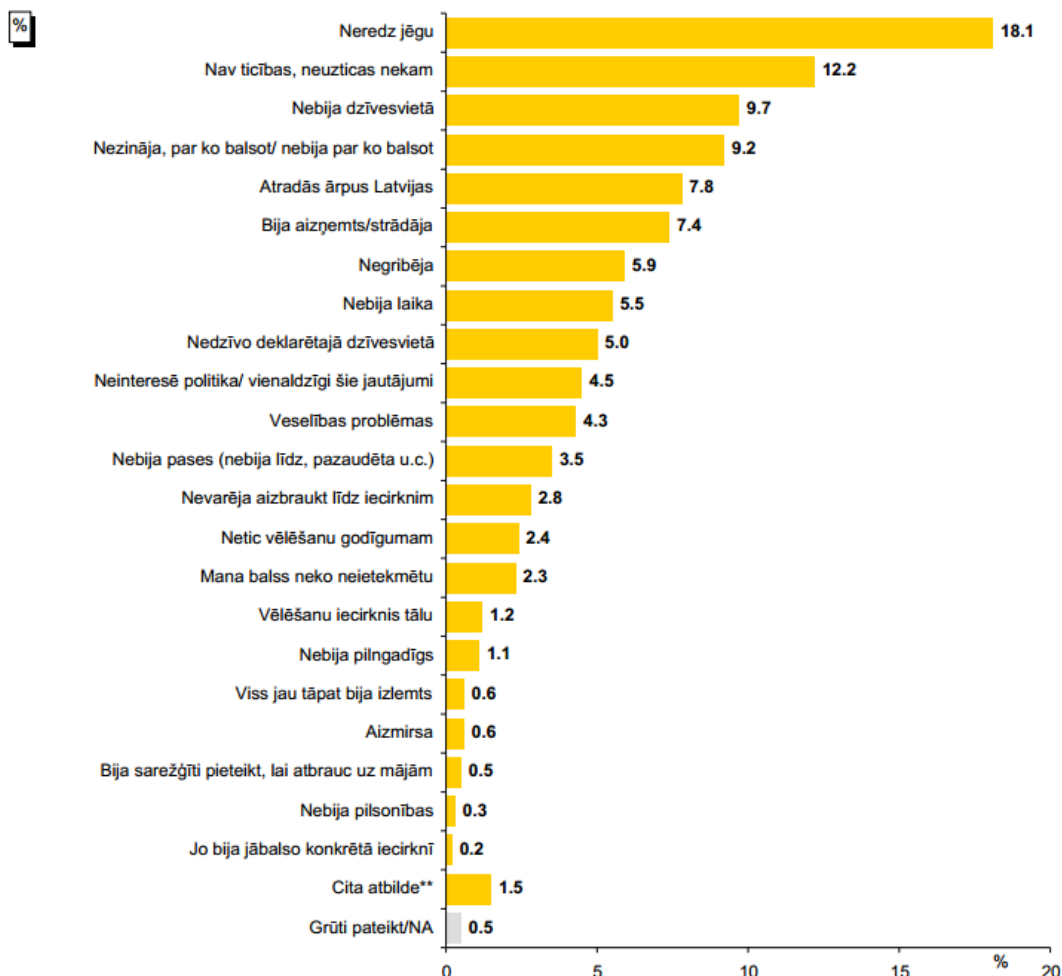
*Tā kā respondenti varēja nosaukt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst: "esmu aktīvs sabiedrības loceklis" (minēts 2 reizes); "esmu vēlēšanu komisijā" (minēts 1 reizi); "es biju no 7.00 - 24.00 kā novērotājs" (minēts 1 reizi); "kristīgā pārliecība aicina būt aktīvam" (minēts 1 reizi).

Latvijas pilsoņi, kuri nepiedalījās pēdējās pašvaldību vēlēšanās, visbiežāk norādīja, ka „neredz tam jēgu” (18 procenti) vai „nav ticības, neuzticas nekam” (12 procenti). Tāpat aptaujātie atzina, ka pašvaldību vēlēšanās nepiedalījās, jo vēlēšanu dienā nebija savā dzīvesvietā (10 procenti), nezināja, par ko balsot, uzskatīja, ka nav tāda politiskā spēka, par ko viņi vēlētos balsot (9 procenti), atradās ārpus Latvijas (8 procenti), bija aizņemti vai strādāja (7 procenti), negribēja piedalīties vēlēšanās (6 procenti), neatrada tam laiku (6 procenti) un citas atbildes.

Nepiedalīšanās iemesli

"Lūdzu, raksturojiet galvenos iemeslus, kāpēc Jūs NEPIEDALĪJĀTIES šajās pašvaldību vēlēšanās!"

Bāze: LR pilsoņi, kuri nepiedalījās pašvaldību vēlēšanās, n=325

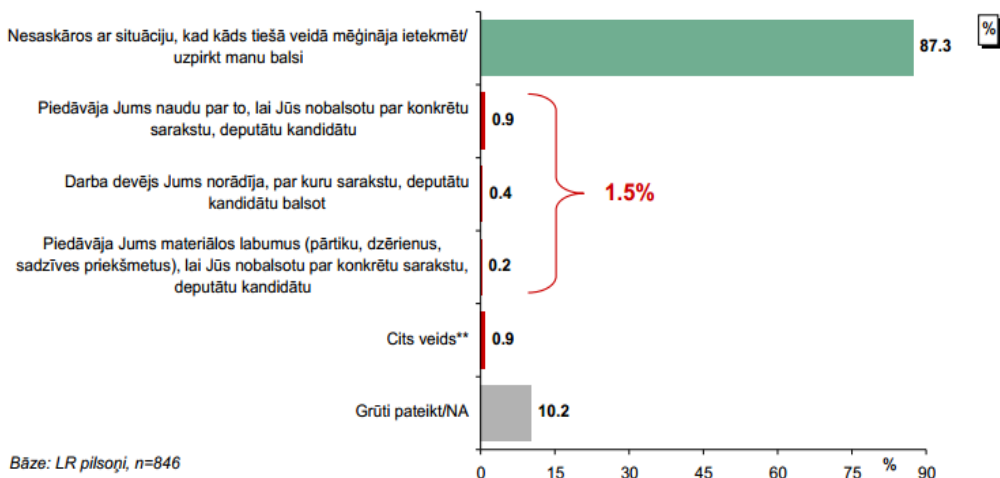
*Tā kā respondenti varēja nosaukt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst: "neatnāca uzaicinājums" (minēts 2 reizes); "nekad neēju uz vēlēšanām" (minēts 1 reizi); "ši bija pirmā reize, kad uzdrošinājos nepiedalīties" (minēts 1 reizi); "tas bija mans protests sliktai dzīvei" (minēts 1 reizi).

Aptaujā vēlētājiem tika uzdots arī jautājums, vai šajās pašvaldību vēlēšanās kāds tiešā veidā mēģināja ietekmēt viņu izvēli. Absolūtais vairākums (87 procenti) atzina, ka nav saskārušies ar tādu situāciju. To, ka kāds mēģināja ietekmēt vai uzpirkt viņu balsi (tika piedāvāta nauda vai materiālie labumi par to, lai viņi nobalsotu par konkrētu sarakstu, deputātu kandidātu, vai darba devējs norādīja, par ko balsot), atzina 2 procenti respondentu.

Saskarsme ar mēģinājumiem ietekmēt elektorālo izvēli

"Vai šajās pašvaldību vēlēšanās kāds tiešā veidā mēģināja ietekmēt Jūsu izvēli?"

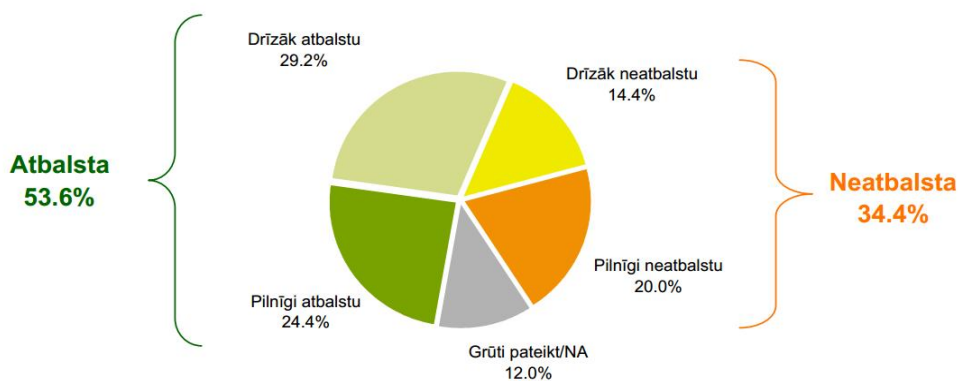
*Tā kā respondenti varēja nosaukt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa pārsniedz 100%.

**Kategorijā "Cits veids" minēts: "uzbāžas ar reklāmām, pastkastītē bija reklāma - balso par mums" (minēts 3 reizes); "draugs palūdza novēlēt, draudzene ieteica ielikt plusu" (minēts 2 reizes); "kolēģi centās ietekmēt" (minēts 1 reizi); "māte ieteica" (minēts 1 reizi); "pārliecināt mēģināja, uzpirkt nē" (minēts 1 reizi).

Papildus šajā aptaujā tika apzināta arī respondentu attieksme pret balsošanu internetā. Priekšlikumu, ka vēlēšanās un tautas nobalsošanās varētu balstot arī internetā, kopumā atbalstīja 54 procenti aptaujāto, tai skaitā 24 procenti izvēlējās atbildi „pilnīgi atbalstu”. Negatīvu attieksmi pauda 34 procenti respondentu, t.sk. 20 procenti pārstāvēja viedokli „pilnīgi neatbalstu”.

Atbalsts balsošanai internetā

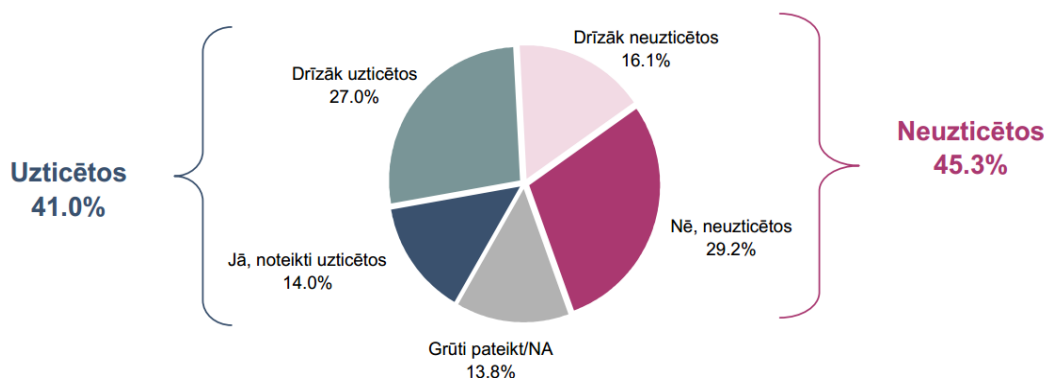
"Sakiet, lūdzu, kāda ir Jūsu attieksme pret priekšlikumu, ka vēlēšanās un tautas nobalsošanās varētu balstot arī internetā?"

Atbildot uz jautājumu, vai viņi uzticētos balsojuma rezultātiem, ja Latvijā tiktu ieviesta balsošana internetā, gandrīz vienlīdz bieži tika pausti pretēji viedokļi. 41 procenti aptaujāto norādīja, ka uzticētos šāda balsojuma rezultātiem (14 procenti atzīmēja atbildi „jā, noteikti uzticētos”, bet 27 procenti norādīja, ka „drīzāk uzticētos”). Savukārt 45 procenti aptaujāto atzina, ka šādiem rezultātiem neuzticētos (29 procenti izvēlējās atbildi „nē, neuzticētos”, bet 16 procenti minēja, ka „drīzāk neuzticētos”).

Uzticēšanās balsošanas internetā rezultātiem

Ja Latvijā tiktu ieviesta balsošana internetā, vai Jūs uzticētos šāda balsojuma rezultātiem? Jāņem vērā, ka balsošana internetā nenotiek vēlēšanu iecirknī, bet tur, kur vēlētājam ir pieeja internetam, balsošanu nenovēro novērotāji un vēlēšanu komisijas locekļi.

Bāze: LR pilsoņi, n=846

Jāpiebilst, ka no vēlētājiem, kuri balsošanu internetā atbalstīja, šāda balsojuma rezultātiem uzticētos 75 procenti, bet neuzticētos 16 procenti aptaujāto. Savukārt 94 procenti vēlētāju, kuri neatbalsta balsošanu internetā, arī neuzticētos šāda balsojuma rezultātiem.

5.2.3. Aptauja par Centrālās vēlēšanu komisijas elektronisko balsu skaitīšanas programmu „Balsis 2013”. 2013.gada septembris - oktobris

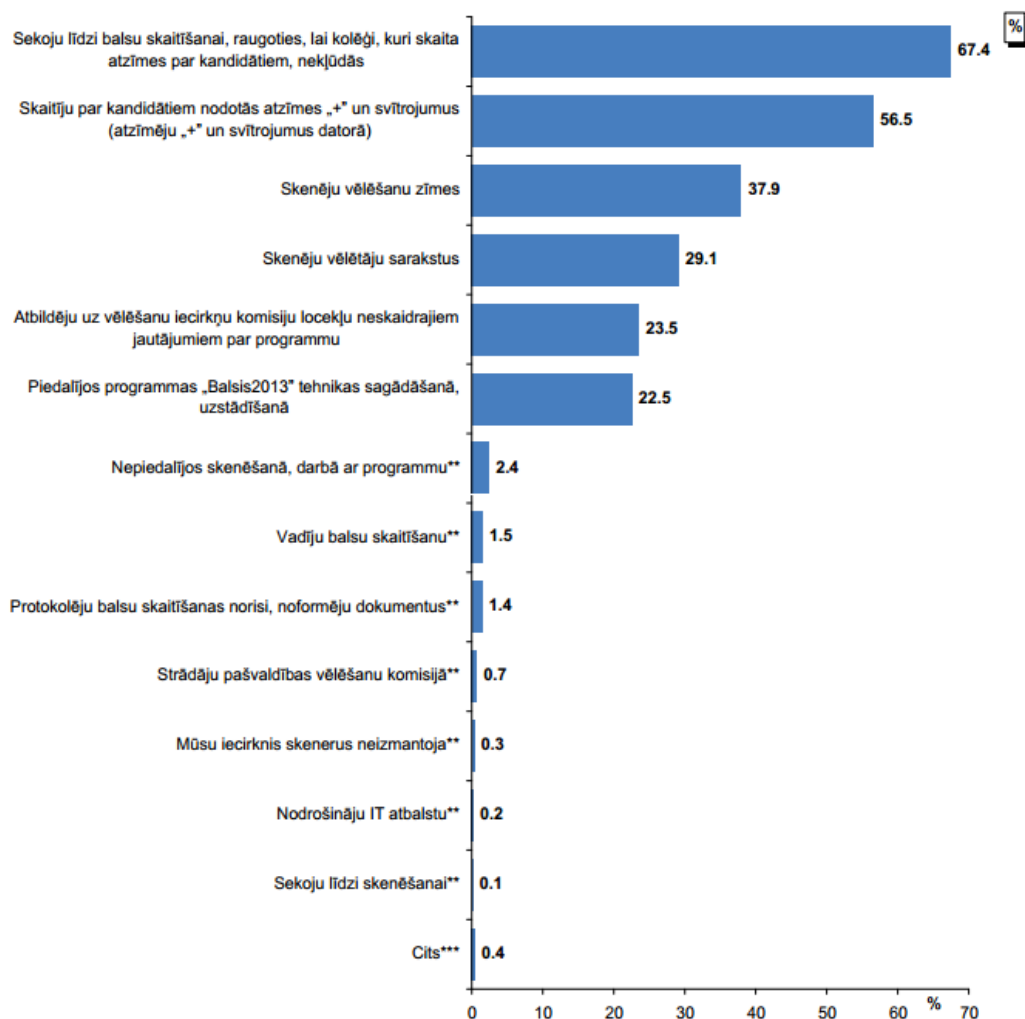
2013.gada septembrī un oktobrī Centrālā vēlēšanu komisija sadarbībā ar tirgus un sabiedriskās domas pētījumu centru “SKDS” īstenoja pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju darbinieku aptauju, kuras mērķis bija iegūt atgriezenisko saiti no elektroniskās balsu skaitīšanas programmas „Balsis” lietotājiem pašvaldību vēlēšanās. Aptauja notika internetā, un tajā respondenti tika lūgti raksturot, kādas darbības viņi veica, strādājot ar programmu, novērtēt programmas izmantošanas lietderību un norādīt uz problēmām, kas radās darbā ar programmu.

Aptaujā piedalījās 1339 respondenti, no kuriem, raksturojot darbības, kādas viņi veica, strādājot ar programmu, 67 procenti norādīja, ka viņu pienākums bija sekot līdzi balsu skaitīšanai un raudzīties, lai kolēģi, kuri skaita atzīmes par kandidātiem, nekļūdās. 57 procenti aptaujas dalībnieku norādīja, ka viņi paši skaitīja par kandidātiem nodotās atzīmes. 38 procentos gadījumu vēlēšanu komisiju pārstāvji bija piedalījušies arī vēlēšanu zīmju skenēšanā, bet 29 procentos gadījumu – vēlētāju sarakstu skenēšanā. Salīdzinoši retāk respondenti norādīja, ka ir atbildējuši uz vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļu neskaidrajiem jautājumiem par programmu (24 procenti) vai piedalījušies programmas tehnikas sagādāšanā un uzstādīšanā (23 procenti).

1. Saskarsme ar programmu „Balsis 2013” un tās vērtējums

1.1. Darbību ar programmu „Balsis 2013” raksturojums

“Lūdzu, atzīmējiet, kuras darbības veicāt 2013.gada 1.jūnija pašvaldību vēlēšanās, strādājot ar elektronisko balsu skaitīšanas programmu „Balsis2013”!”

Bāze: visi respondenti, n=1339

*Tā kā katrs respondents varēja minēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa ir vairāk par 100%.

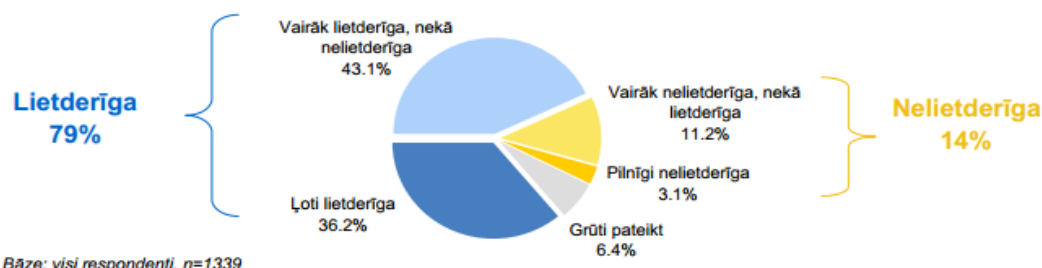
**Atbilžu varianti respondentiem netika piedāvāti, tos respondenti nosauca kategorijā "Cits" un tie tika izdalīti atsevišķi.

***Kategorijā "Cits" ietilpst: "dežurēju pašvaldībā, braukāju pa iecirkņiem un vēroju darbu, pieņemu no iecirkņiem vēlēšanu nododamos materiālus pēc vēlēšanām" (minēts 1 reizi); "nepārtraukti sazinājos ar programmas "Balsis 2013" darbiniekiem" (minēts 1 reizi); "pārbaudīju un pieņemu rezultātus no iecirkņiem" (minēts 1 reizi); "pārzināju vēlēšanu procesu un sekoju līdzī tā norisei iecirkņos" (minēts 1 reizi); "sekoju līdzī novada vēlēšanu komisijas protokola veidošanās procesam" (minēts 1 reizi); "skenēšanas programma nestrādāja, strādājām pēc vecajām metodēm" (minēts 1 reizi).

Jautāti, vai, viņuprāt, vēlēšanu iecirknī, kurā viņi strādāja, programmas „Balsis2013” izmantošana bija lietderīga, lielākā daļa (79 procenti) atbildēja apstiprinoši, tajā skaitā vairāk nekā 1/3 jeb 36 procenti aptaujāto uzskatīja programmas izmantošanu par „ļoti lietderīgu”. Savukārt viedoklis, ka programmas izmantošana nebija lietderīga, bija 14 procentiem aptaujas dalībnieku, tajā skaitā 3 procenti respondentu norādīja, ka programmas izmantošana bija „pilnīgi nelietderīga”.

1.2. Uzskati par programmas „Balsis 2013” izmantošanas lietderīgumu

“Vai skenera un elektroniskās balsu skaitīšanas programmas izmantošana vēlēšanu iecirknī, kurā strādājat, Jūsaprāt, bija lietderīga?”

Aptaujā respondentiem tika lūgts pamatot, kāpēc, viņuprāt, elektroniskā balsu skaitīšanas izmantošana bija lietderīga vai nelietderīga. Šis bija t.s. “atvērtais jautājums”, kurā respondentiem netika piedāvāti atbilžu varianti, viņi paši brīvi formulēja savu viedokli, kas datu apstrādes gaitā tika apkopots tematiskās grupās.

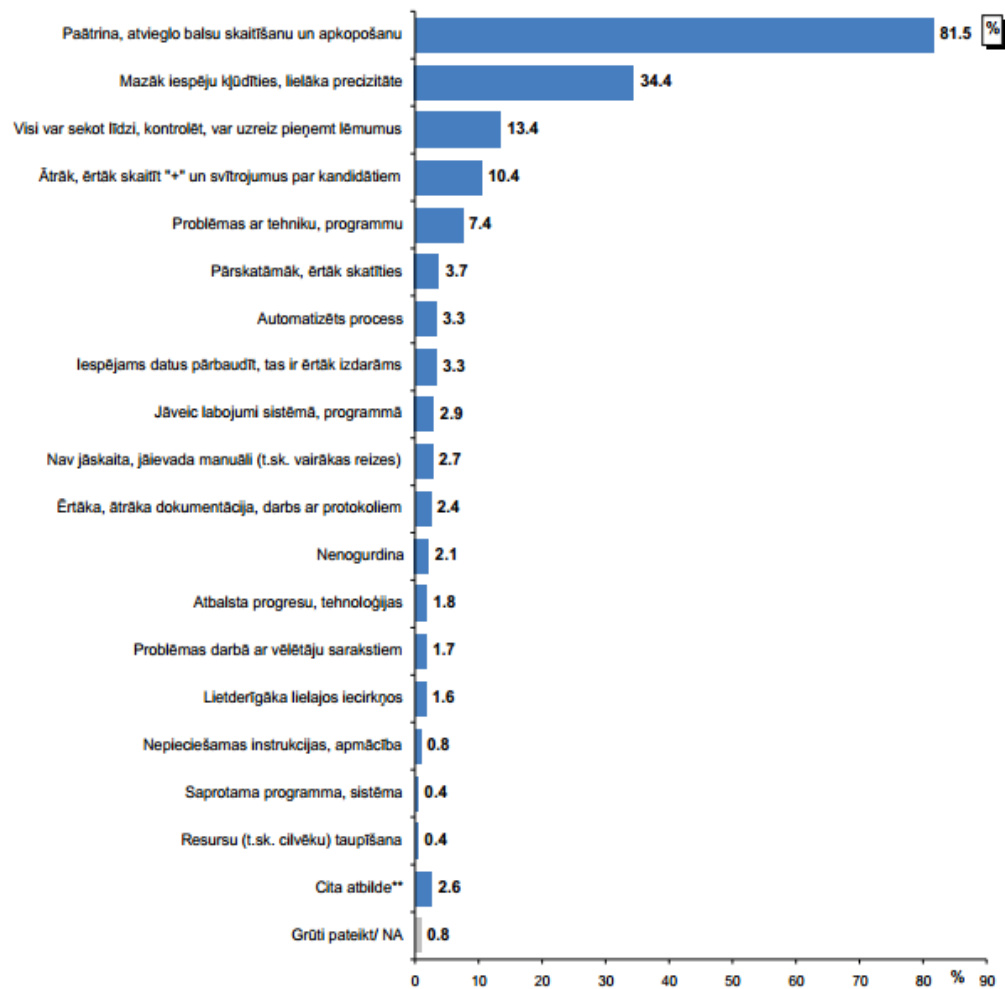
Atbildot uz šo jautājumu, vairākums aptaujāto (82 procenti) norādīja, ka elektroniskās balsu skaitīšanas sistēma ir lietderīga, jo tā paātrina un atvieglo balsu skaitīšanu un apkopošanu. Aptuveni 1/3 jeb 34 procenti norādīja, ka programma, viņuprāt, ir lietderīga, jo, to izmantojot, ir mazākas iespējas kļūdīties un tā ļauj precīzāk saskaitīt par kandidātiem nodotās atzīmes.

Nedaudz vairāk kā 1/10 jeb 13 procenti aptaujas dalībnieku pozitīvi vērtēja to, ka visi var sekot līdzi balsu skaitīšanas procesam, norādot, piemēram, ka tas paātrina lēmumu pieņemšanu par neskaidriem gadījumiem, samazina kļūdas iespējas, padara vēlēšanu rezultātus ticamākus un balsu skaitīšanas procesu caurspīdīgāku. 10 procenti aptaujāto arī atzina, ka ar programmas palīdzību iespējams ātrāk un ērtāk saskaitīt par kandidātiem nodotās atzīmes „+” un svītrojumus.

4 procentiem aptaujātas dalībnieku patika tas, ka programma padarīja darba procesu pārskatāmāku, ērtāku, 3 procenti patika, ka process bija automatizēts, 3 procenti atzinīgi vērtēja iespēju datus viegli un ērti pārbaudīt, kā arī norādīja, ka programma atvieglo darbu, jo zīmes nav jāskaita ar rokām vai jāskaita vairākas reizes, dati nav jāpārraksta u.c.

Jāatzīmē, ka, pieminot pozitīvas lietas saistībā ar programmu „Balsis 2013”, daļa respondentu vienlaikus norādīja arī uz atsevišķiem programmas trūkumiem (7 procenti) vai teica, ka sistēma vēl ir pilnveidojama (3 procenti).

"Lūdzu, pamatojiet savu viedokli: kāpēc Jūs uzskatāt, ka Jūsu iecirknī skenera un elektroniskās balsu skaitīšanas izmantošana bija lietderīga!"

Bāze: respondenti, kuri uzskata, ka viņu iecirknī skenera un elektroniskās balsu skaitīšanas izmantošana bija lietderīga, n=1062

*Tā kā katrs respondents varēja minēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa ir vairāk par 100%.

**Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst: "aizņēma daudz vairāk laika, mehāniski skaitīt būtu vienkāršāk" (minēts 3 reizes); "atzīmes sarakstos jāizdara ar marķieri, jo ar pildspalvu skenētās lapās ir grūti pamanāmas" (minēts 1 reizi); "cilvēciskais faktors var ietekmēt rezultātus" (minēts 1 reizi); "darbinieku tehniskais atbalsts ir nozīmīgs" (minēts 1 reizi); "darbu varēja organizēt kompaktāk" (minēts 1 reizi); "daudz laika aizņem materiālu pārskatīšana" (minēts 1 reizi); "detalizēti rezultāti" (minēts 1 reizi); "godīgāka" (minēts 1 reizi); "ierīce atpazīna ievilkto simbolus un arī nepieciešamos simbolus (ķeburi, svītrojumi u.tml.), ko nepieskaitīja kopsaucējā" (minēts 1 reizi); "ja ir vienāds balsu skaits, tad izvēle nav jāpieņem komisijas locekļiem" (minēts 1 reizi); "ja varētu programmai 100% uzticēties, būtu ļoti viegli strādāt" (minēts 1 reizi); "jauna pieredze" (minēts 1 reizi); "jāpiilveido iecirkņu darbs, samazinot nogurdinošās nakts stundas" (minēts 1 reizi); "mazāk stresa" (minēts 1 reizi); "nākotnē būtu iespēja samazināt iecirkņu komisiju darbiniekus" (minēts 1 reizi); "nezinu vai uz Saeimas vēlēšanām tas noritēs labi, jo sarakstos ir krietni vairāk deputātu kandidātu un arī sarakstu ir vairāk" (minēts 1 reizi); "ņemot vērā, ka cilvēki atzīmē neprecīzus krustiņus, ķekslīšus vai vēl kādas atzīmes, bija jāpārskata nederīgās balsis" (minēts 1 reizi); "pateicoties novada vēlēšanu komisijas datort speciālista atbalstam, darbs ritēja bez aizķeršanās" (minēts 1 reizi); "pārskatījām, jo bija kļūdas vēlēšanu atzīmēs" (minēts 1 reizi); "precīzāks rezultāts, godprātīgāka attieksme pret balsu skaitīšanu" (minēts 1 reizi); "problēma bija tajā, ka jāskaita uz diviem datoriem un ir viens projektoris, pārējiem komisijas locekļiem tikmēr bija garlaicīgi" (minēts 1 reizi); "sagatavošanās likās lēna, nevajag pēdējā brīdī atjaunināt versijas" (minēts 1 reizi); "tā kā tas mums bija pirmo reizi, tehnika tika nogādāta no viena iecirkņa uz otru, kas aizkavēja skaitīšanas procesu" (minēts 1 reizi); "tikai jāievēro, ka saraksti jāaizpilda precīzi un kārtīgi, lai skenēšana būtu veiksmīga" (minēts 1 reizi); "trūkums - par daudz cilvēku, kas seko procesam, par maz to, kas zīmes apstrādā" (minēts 1 reizi); "varbūt vienlīdri darba organizācija varēja būt savādāka, jo ar šīm iekārtām strādājām pirmo reizi" (minēts 1 reizi).

Savukārt, pamatojot, kāpēc programma, viņuprāt, bija nelietderīga, visbiežāk minēts tas, ka darbs ar to aizņem daudz laika un ir lēns (57 procenti). Salīdzinoši bieži kā trūkums tika minēts darba gaitā radušās problēmas ar skenēšanu (30 procenti) vai problēmas lietot programmu (20 procenti). 13 procenti aptaujas dalībnieku kā vienu no programmas izmantošanas nelietderīguma aspektiem nosauca to, ka bija uzmanīgi jāseko līdz visam procesam, jāsalīdzina, jālabo kļūdas, kas apgrūtināja un paildzināja

darbu. Savukārt 12 procentiem respondentu nepatika tas, ka reizēm darbs bija jāveic dubultā (respondenti minēja, ka bija jāskaita gan elektroniski, gan ar rokām).

Retāk tika norādīts arī uz citām problēmām, piemēram, ka pie datoriem vienlaicīgi strādāja tikai viens vai daži cilvēki, tāpēc pārējie garlaikojās, dažreiz esot vajadzējis skenēt vairākas reizes, jo programma nesaglabāja noskenēto vai uzrādīja kļūdu, tika minēts, ka iecirknī bija par maz nepieciešamās tehnikas u.c.

"Lūdzu, pamatojiet savu viedokli: kāpēc Jūs uzskatāt, ka Jūsu iecirknī skenera un elektroniskās balsu skaitīšanas izmantošana bija nelietderīga!"

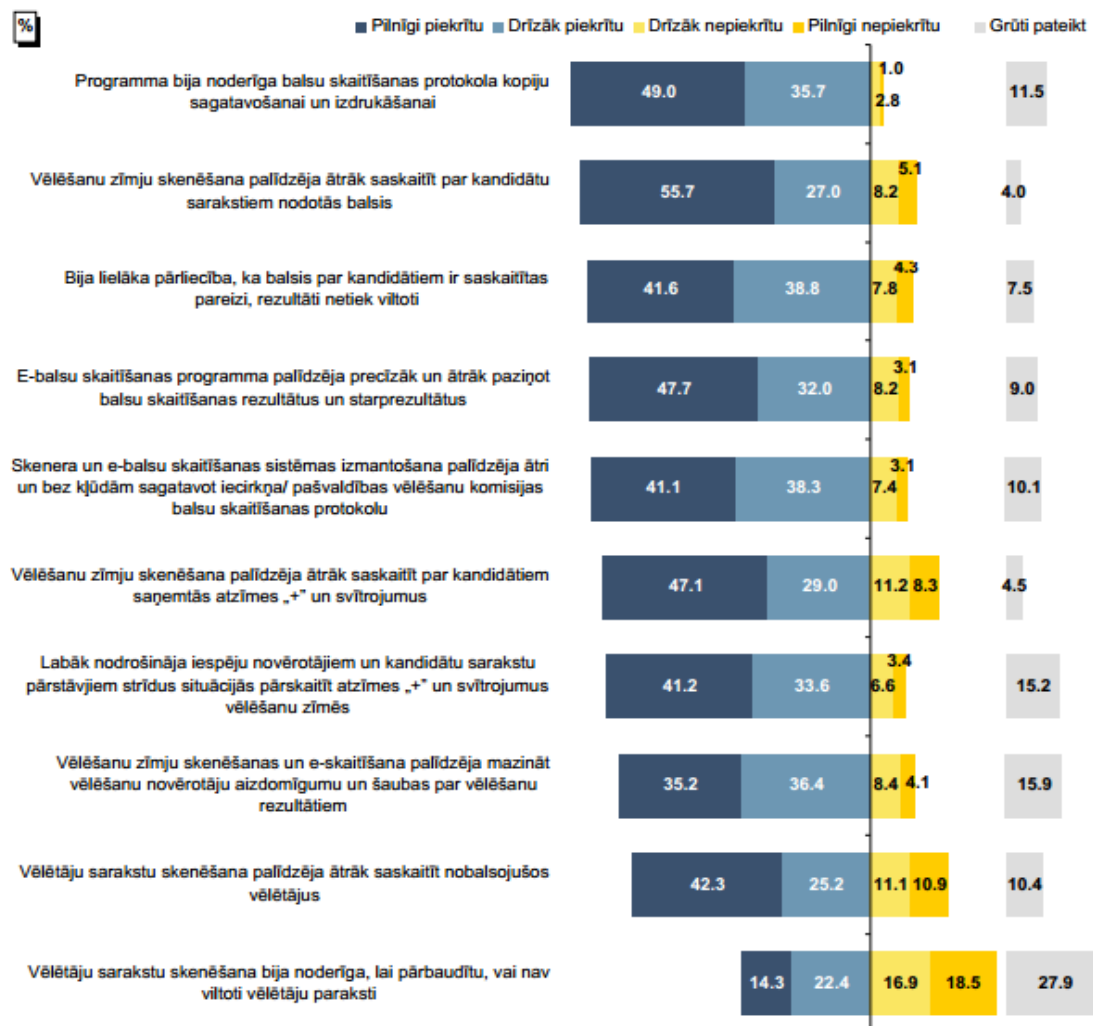
Bāze: respondenti, kuri uzskata, ka viņu iecirknī skenera un elektroniskās balsu skaitīšanas izmantošana bija nelietderīga, n=191

*Tā kā katrs respondents varēja minēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa ir vairāk par 100%.

**Kategorijā "Cita atbilde" ietilpst: "bija grūtības saslēgt kopā vairākus datorus" (minēts 1 reizi); "cik atceros, problēmas bija ar internetu" (minēts 1 reizi); "grozījumus par kandidātiem bija jāievada manuāli, nevis to precīzi paveic ar programmas palīdzību" (minēts 1 reizi); "ja ir iedots skeneris, tad skenerim ir jāveic arī visas darbības, kas saistītas ar biļetenu, tāpat - skaita biļetenu derīgumu vai nederīgum, plusus un minusus, sarīdno deputātus pēc balsojuma, tās un vēl citas darbības, kuras veic vēlēšanu komisija" (minēts 1 reizi); "joti slikti bija redzamas atzīmes ar zilu pildspalvu, nepieciešamas melnas pildspalvas" (minēts 1 reizi); "neprofesionāla vēlēšanu komisijas locekļu darba vadīšana" (minēts 1 reizi); "projektoram bija maza izšķirtspēja" (minēts 1 reizi); "tā kā tās bija pašvaldību vēlēšanas, mūsu gadījumā balsu skaitīšana notika ar rokām, likās drošāk atpazīt plusus un minusus" (minēts 1 reizi); "to visu varēja pārbaudīt arī cilvēks" (minēts 1 reizi).

Vienlaikus aptaujas dalībnieki tika aicināti novērtēt skenera un elektroniskās balsu skaitīšanas programmas izmantošanas priekšrocības salīdzinājumā ar balsu skaitīšanu ar rokām. Pētījuma rezultāti liecina, ka absolūtajam vairākumam aptaujā iekļauto programmas lietderīguma aspektu respondenti piekrita.

"Lūdzu, novērtējiet, kā vēlēšanu iecirknī (pašvaldībā), kurā strādājāt, skenera un elektroniskās balsu skaitīšanas programmas izmantošana palīdzēja sasniegt zemāk minētos mērķus, salīdzinot ar tradicionālo balsu skaitīšanu (balsu skaitīšanu ar rokām)!"

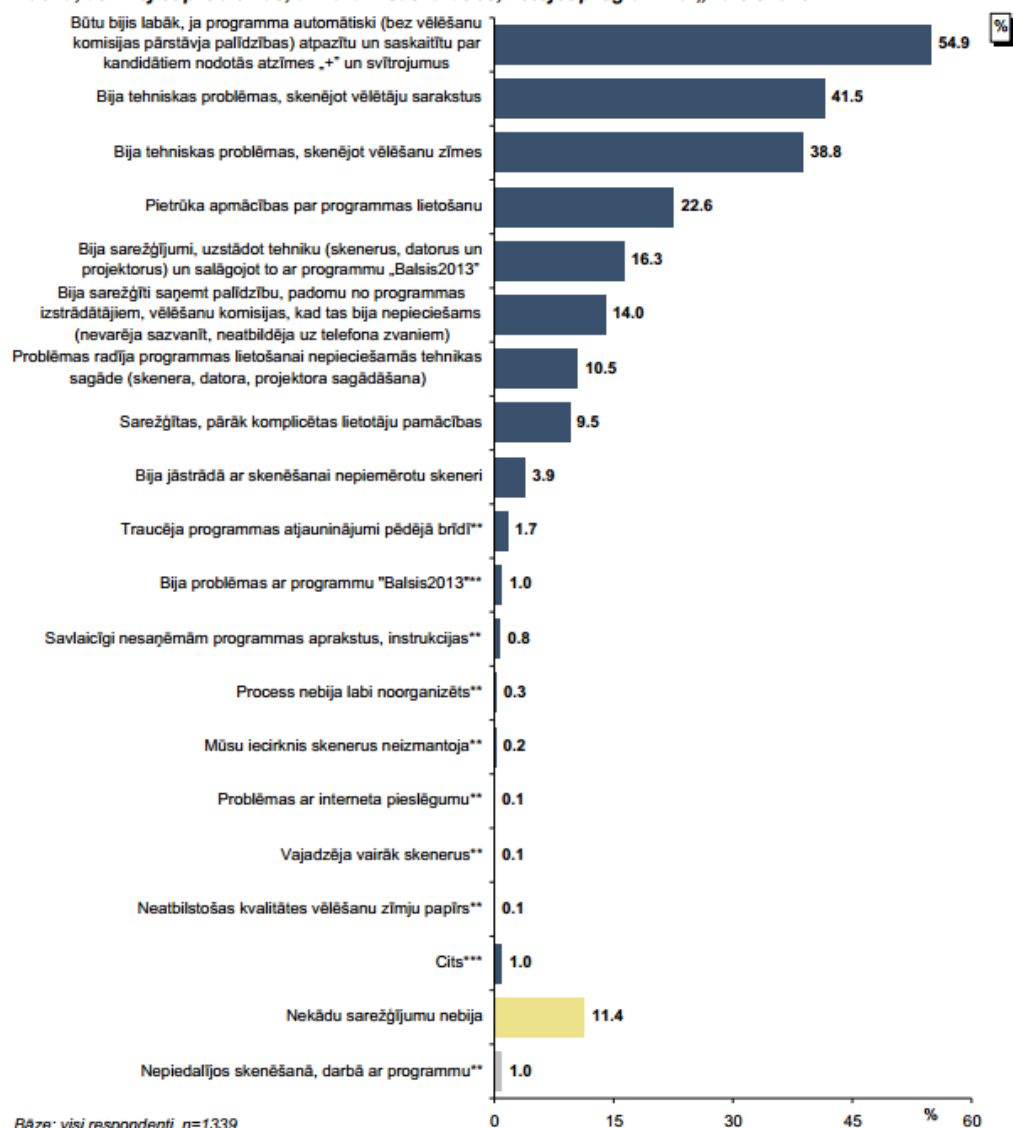

Bāze: visi respondenti, n=1339

Raksturojot problēmas, ar kurām lietotāji saskārās, strādājot ar programmu „Balsis”, visbiežāk tika minēts, ka būtu vēlams, lai programma automātiski atpazītu un saskaitītu par kandidātiem nodotās atzīmes (55 procenti). Otra biežākā problēma, uz kuru norādīja aptaujas dalībnieki, bija problēmas ar vēlētāju sarakstu (42 procenti) un vēlēšanu zīmju (39 procenti) skenēšanu. 23 procenti aptaujas dalībnieku teica, ka būtu vēlējušies plašāku apmācību par programmas lietošanu. Retāk tika norādīts uz sarežģītumiem, uzstādot programmas lietošanai nepieciešamo tehniku u salāgojot to ar programmu (16 procenti). Citas aptaujas dalībnieku pieminētās problēmas bija – grūtības saņemt palīdzību, padomu no programmas izstrādātājiem vai vēlēšanu komisijas, kad tas bija nepieciešams (14 procenti), programmas lietošanai nepieciešamās tehnikas sagāde (11 procenti), sarežģītas, pārāk komplicētas lietotāju pamācības (10 procenti), skenēšanai nepiemērots skeneris (4 procenti). Savukārt, strādājot ar programmu „Balsis2013”, nekādi sarežģījumi neradās 11 procentiem aptaujas dalībnieku.

1.3. Ar programmu „Balsis 2013” saistītu problēmu raksturojums

“Lūdzu, atzīmējiet problēmas, ar kurām saskārties, lietojot programmu „Balsis2013”!”

Bāze: visi respondenti, n=1339

*Tā kā katrs respondents varēja minēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa ir vairāk par 100%.

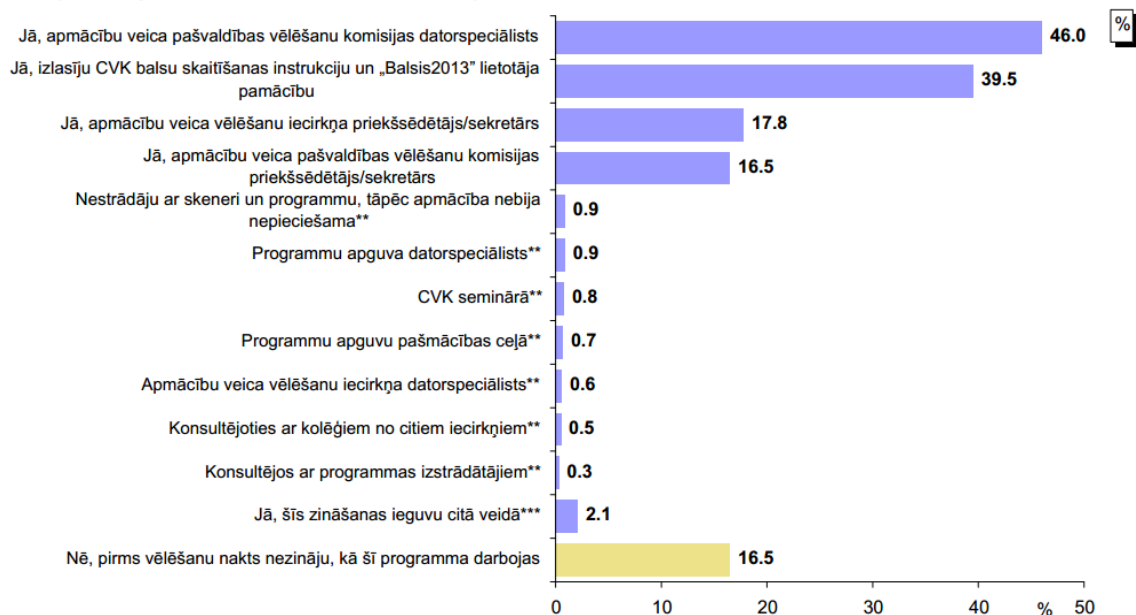
**Atbilžu varianti respondentiem netika piedāvāti, tos respondenti nosauca kategorijā "Cits" un tie tika izdalīti atsevišķi.

***Kategorijā "Cits" ietilpst: "aplūknes nepareizi skenēja, kaut arī teica, ka to var darīt" (minēts 1 reizi); "bija neizprotamas formulas, pēc kurām jāaprēķina balsojums" (minēts 1 reizi); "derētu detalizētākas instalācijas instrukcijas ņemot vērā iespējamās atšķirīgas OS kā win7, WinXP kā arī 32 vai 64 bit versijas" (minēts 1 reizi); "Ir jāatvieglo tā klikšķināšana, padomājiet, kā" (minēts 1 reizi); "jābūt vismaz trīs datoroperatoriem, ja gribās lai + - un svītrotie tiktu korekti atzīmēti biļetenos" (minēts 1 reizi); "jāuzlabo darbs ar projektoriem" (minēts 1 reizi); "konsultācijas Daugavpilī bija iespējamas tikai krieviski" (minēts 1 reizi); "nodrošināt vairākas darba vietas, lai darbs ritētu raitāk" (minēts 1 reizi); "problēmas radās elektrības padeves raustīšanās dēļ" (minēts 1 reizi); "programmai jābūt saprotamākam un vienkāršākam interfeisam" (minēts 1 reizi); "starp mūsu komisijas locekļiem bija speciālists, kas tika ar visu galā" (minēts 1 reizi); "vajadzīga lapu šķiršana ar klaviatūru, nevis peli" (minēts 1 reizi); "vajag speciālus rakstāmpiederumus, kurus izmantojot nerodas neskaidrības ir vai nav labojumi" (minēts 1 reizi); "vēlēšanām jābūt elektroniskām" (minēts 1 reizi).

Pētījuma ietvaros Centrālā vēlēšanu komisija izvērtēja arī lietotāju zināšanas par programmu “Balsis2013” pirms vēlēšanām. Aptuveni puse (46 procenti) aptaujas dalībnieku atbildēja, ka pirms pašvaldību vēlēšanām piedalījās apmācībās par programmu „Balsis”, kuru veica pašvaldības vēlēšanu komisijas datorspeciālisti. Salīdzinoši bieži respondenti arī norādīja, ka bija izlasījuši Centrālās vēlēšanu komisijas balsu skaitīšanas instrukciju un „Balsis2013” lietotāja pamācību (40 procenti). Tomēr 17 procenti aptaujāto atzina, ka pirms vēlēšanu nakts nebija iepazinušies ar programmas pamatprincipiem un nezināja, kā tā darbojas.

2.1. Apmācību par programmu „Balsis 2013” raksturojums

“Vai pirms vēlēšanām Jums tika mācīts, kā notiks elektroniskā balsu skaitīšana vēlēšanu iecirknī (kā darbojas programma, kā lietot skeneri u.tml.)?”

Bāze: vēlēšanu iecirkņu komisijas locekļi, n=1057

*Tā kā katrs respondents varēja minēt vairāk nekā vienu atbildi, kopējā atbilžu summa ir vairāk par 100%.

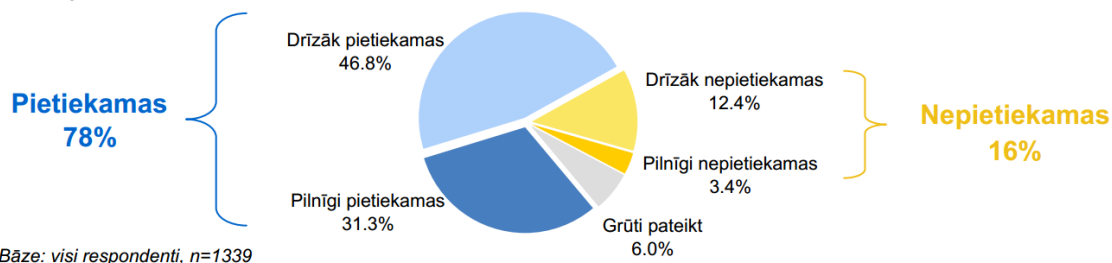
**Atbilžu varianti respondentiem netika piedāvāti, tos respondenti nosauca kategorijā „Jā, šīs zināšanas ieguvu citā veidā” un tie tika izdalīti atsevišķi.

***Kategorijā „Jā, šīs zināšanas ieguvu citā veidā” ietilpst: „apmācība bija pavirša vai nenotika (programma nebija līdz galam izstrādāta), instrukcijas nepilnīgas” (minēts 11 reizes); „jau ir pieredze darbā ar programmu no citām vēlēšanām” (minēts 4 reizes); „apmācības tika sniegtas sekretārei, viņa nodeva informāciju” (minēts 1 reizi); „bija cits komisijas loceklis, kas guva apmācību” (minēts 1 reizi); „katrā komisijā nepieciešams cilvēks, kurš ir datorspeciālists” (minēts 1 reizi); „kolēģi apmācīja” (minēts 1 reizi); „komisijā bija cilvēks, kurš tika apmācīts un tas arī veica šo darbu, pārējie palīdzēja” (minēts 1 reizi); „pietrūka zināšanas” (minēts 1 reizi); „prezentācijas veidā” (minēts 1 reizi).

Lūgti novērtēt, vai zināšanas par elektronisko balsu skaitīšanu pirms vēlēšanām bija pietiekamas, lai labi un teicami veiktu savus pienākumus, lielākā daļa (78 procenti) atbildēja apstiprinoši (atbildes „pilnīgi pietiekamas” un „drīzāk pietiekamas”). To, ka zināšanu pietrūka (atbildes „pilnīgi nepietiekamas” un „drīzāk nepietiekamas”), atzina 16 procenti aptaujas dalībnieku.

2.2. Zināšanu par elektronisko balsu skaitīšanu vērtējums

“Vai zināšanas, kuras Jums bija par elektronisko balsu skaitīšanu pirms vēlēšanām, bija pietiekamas, lai balsu skaitīšanas laikā Jūs spētu labi un teicami veikt sev uzticētos pienākumus (t.sk. sekot līdz kolēģu darbam)?”

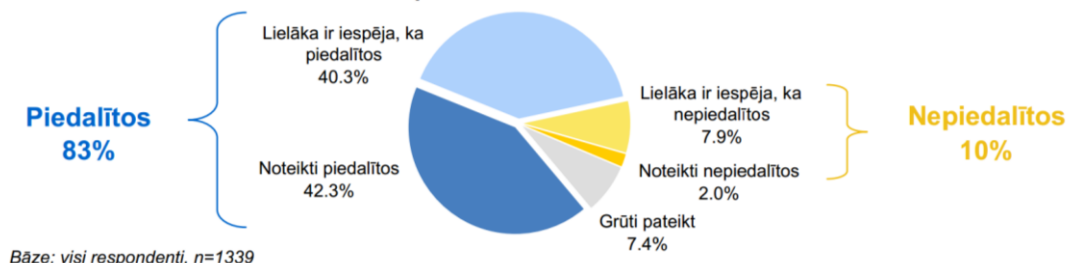
Bāze: visi respondenti, n=1339

Pētījuma rezultāti arī atklāja, ka lielākā daļa vēlēšanu iecirkņu komisiju locekļu (83 procenti) labprāt piedalītos Centrālās vēlēšanu komisijas vai pašvaldību vēlēšanu komisijas rīkotajos semināros par elektronisko balsu skaitīšanas sistēmu pirms vēlēšanu

dienas, bet katrs desmitais aptaujātais (10 procenti) atbildēja, ka šādas mācības viņu neinteresē.

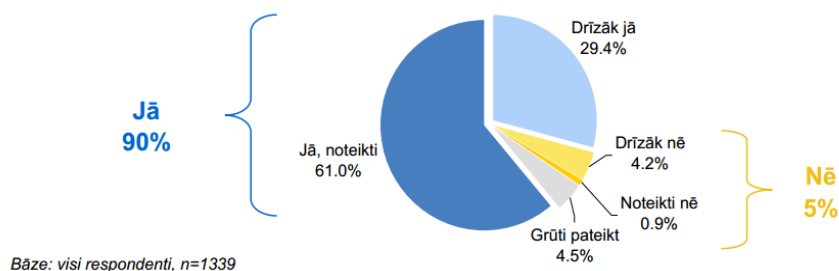
2.3. Interese par apmācību iespējām

"Vai Jūs piedalītos Centrālās vēlēšanu komisijas vai pašvaldības vēlēšanu komisijas rīkotā seminārā par elektronisko balsu skaitīšanas sistēmu pirms vēlēšanu dienas?"

Tāpat aptauja sniedza pārliecību, ka elektroniskā balsu skaitīšanas programma ir vairāk lietderīga nekā nelietderīga – 91 procenti aptaujas dalībnieku uzskatīja, ka Centrālajai vēlēšanu komisijai ir jāturpina attīstīt projekts „Balsis”. Pretējās domās bija 5 procenti aptaujāto.

"Vai uzskatāt, ka Centrālajai vēlēšanu komisijai ir jāturpina attīstīt projekts „Balsis” (tātad arī turpmāk vēlēšanu iecirkņos balsis vajadzētu skenēt un skaitīt elektroniski)?"

Ar Centrālās vēlēšanu komisijas 2013.gadā veiktajiem pētījumiem iespējams iepazīties Centrālās vēlēšanu komisijas interneta vietnē www.cvk.lv sadaļā “Pētījumi”.

6. PLĀNI NĀKAMAJAM GADAM

6.1. 2014. gada prioritātes

Nozīmīgākās Centrālās vēlēšanu komisijas prioritātes 2014.gadā ir Eiropas Parlamenta vēlēšanu, kas notika 2014.gada 24.maijā, un 2014.gada 4.oktobra 12.Saeimas vēlēšanu sagatavošana un nodrošināšana.

Gatavojoties 2014.gada Eiropas Parlamenta un 12.Saeimas vēlēšanām, viens no nozīmīgākajiem uzdevumiem ir turpināt attīstīt elektronisko vēlēšanu rezultātu apkopošanas sistēmu „Balsis”, pielāgojot to šo vēlēšanu nosacījumiem. 2014.gadā ir plānots pilnveidot sistēmas deputātu kandidātu sarakstu sagatavošanas un iesniegšanas sadaļu, kā arī ir paredzēts papildināt sistēmu ar jaunu moduli – elektronisko tiešsaistes vēlēšanu gaitas žurnālu vēlēšanu iecirkņiem. Šāds risinājums ļaus Centrālajai vēlēšanu komisijai un pašvaldību vēlēšanu komisijām attālināti sekot līdzi vēlēšanu iecirkņu komisijas darbam, apzinot riskus un novēršot iespējamās problēmsituācijas to rašanās laikā.

Citi nozīmīgākie Centrālās vēlēšanu komisijas uzdevumi, sagatavojot 2014.gada Eiropas Parlamenta un Saeimas vēlēšanas, ir vēlēšanu norisi un balsu skaitīšanu regulējošo instrukciju pieņemšana, deputātu kandidātu pieņemšana un reģistrēšana, vēlēšanu nodrošināšanai nepieciešamo preču un pakalpojumu iepirkumu īstenošana, vēlēšanu aplokšņu un vēlēšanu zīmju izgatavošana, pašvaldību vēlēšanu komisiju un vēlēšanu iecirkņu komisiju amatpersonu mācības, kā arī sabiedrības informēšana par vēlēšanu reģistrācijas kārtību, vēlēšanu nosacījumiem un iznākumiem.

Nozīmīgs Centrālās vēlēšanu komisijas pienākums Eiropas Parlamenta vēlēšanu nodrošināšanā ir vēlēšanu reģistra metodiskā vadība un uzraudzība. Šī mērķa īstenošanā Centrālā vēlēšanu komisija sadarbojas ar Iekšlietu ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, kuras pienākumos ietilpst vēlēšanu reģistra izveide un uzturēšana, un republikas pilsētu un novadu domēm, kuras atbild par vēlēšanu iecirkņu izveidi un vēlēšanu mājokļu piesaisti vēlēšanu iecirkņiem.

2014.gada Eiropas Parlamenta vēlēšanās Centrālā vēlēšanu komisija, sadarbojoties ar Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi un Valsts Reģionālās attīstības aģentūru, turpināja darbu, lai pilnveidotu un nodrošinātu iecirkņa maiņas e-pakalpojumu, kas 2014.gada vēlēšanās lietotājiem būtu pieejams kopš iecirkņu vēlēšanu sarakstu sagatavošanas dienas, kā arī izstrādāja un lietotājiem piedāvāja jaunu e-pakalpojumu – iespēju tiešsaistē pieteikties balsošanai pa pastu no ārvalstīm.

Viena no Centrālās vēlēšanu komisijas prioritātēm, sagatavojot 12.Saeimas vēlēšanas, ir rast risinājumu, kā vēlēšanās piedalīties tiem vēlētajiem, kuru rīcībā nav derīgas Latvijas pilsoņa pasas, bet ir tikai derīgas Latvijas pilsoņa personas apliecības. Pēc Pilsonības un migrācijas pārvaldes sniegtajām ziņām 2014.gada pavasarī bija aptuveni 20 000 šādu balsstiesīgo pilsoņu, un šis skaits turpina palielināties. Ņemot vērā to, ka Saeimas vēlēšanās vēlēšanu reģistrēšanai neizmanto pirms vēlēšanām sastādītus vēlēšanu sarakstus, bet vēlētajus reģistrē, izdarot atzīmi vēlētaja pasē, tad Saeimas vēlēšanās pase ir vienīgais balsošanas dokuments, kura neesamība liedz piedalīties Saeimas vēlēšanās.

Citas Centrālās vēlēšanu komisijas prioritātes ir, sadarbojoties ar Ārlietu ministriju, sekmēt Latvijas pilsoņu ārvalstīs līdzdalību 2014.gada Eiropas Parlamenta un Saeimas vēlēšanās, kā arī nepieciešamo instrukciju un tajā iekļauto nosacījumu ieviešana, lai nodrošinātu Saeimas vēlēšanu likumā paredzētos papildus balsošanas veidus – balss nodošanu glabāšanā un balsošanu karavīriem un zemessargiem, kuri pilda dienesta pienākumus starptautiskajās operācijās.

2014.gadā Centrālā vēlēšanu komisijas prioritāte būs arī projekts vēlēšanu iecirkņu pieejamības veicināšanai, kura ietvaros 2014. un 2015.gadā paredzēts apsekot ēkas, kurās izvietoti 953 Latvijas vēlēšanu iecirkņi. Projekta mērķis ir izvērtēt ēku, kuros izvietoti vēlēšanu iecirkņi, pieejamību vēlētajiem ar kustību traucējumiem, gados veciem cilvēkiem, jaunajām ģimenēm, kuras uz iecirkņiem dodas balsot ar maziem bērniem, tāpēc vēlams, lai vēlēšanu telpas ir piemērotas arī iebraukšanai ar bērnu ratiem.

Tāpat 2014.gadā Centrālās vēlēšanu komisijas prioritāte turpinās būt starptautiskā sadarbība. Šis Centrālās vēlēšanu komisijas darbības virziens ietver dalību Eiropas valstu vēlēšanu administratoru asociācijā (ACEEEO), pieredzes apmaiņu ar Eiropas valstu vēlēšanu vadības iestādēm un starptautiskām vēlēšanu organizācijām, kā arī attīstības palīdzības sniegšanu brīvu un godīgu vēlēšanu rīkošanā jaunattīstības un pārejas valstīm, īpašu uzmanību pievēršot tādām valstīm kā Armēnija, Azerbaidžāna, Gruzija, Kirgizstāna, Moldova un Ukraina.

6.2. Starptautiskie projekti 2014. gadā

1. Februāris – dalība Ceturtajā ikgadējā vēlēšanu administratoru sanāsmē „Vēlēšanu dalībnieku iesaistīšana un efektīva komunikācija” Tbilisi, Gruzijā.
2. Marts – dalība ACEEEO Izpildpadomes sēdē un Rumānijas pastāvīgās pārvaldes rīkotajā seminārā „Sieviešu līdzdalība vēlēšanās” Pojanā Brašovā, Rumānijā.
3. Maijs – Lietuvas Republikas prezidenta vēlēšanu novērošana.
4. Jūnijs – dalība EK Ģenerālsekretariāta rīkotāja sanāsmē Eiropas pilsoņu iniciatīvu jautājumos Briselē, Beļģijā.
5. Jūnijs – Gruzijas pašvaldību vēlēšanu novērošana.
6. Jūnijs – dalība Eiropas Padomes Venēcijas komisijas organizētajā 11. Eiropas vēlēšanu administratoru konferencē „Administratīvo resursu nepareizas izmantošana novēršana vēlēšanu procesā” Helsinkos, Somijā.
7. Jūlijs, augusts – dalība Eiropas Savienības “Twinning Light” projektā “Politisko aktivitāšu un vēlēšanu kampaņas finansēšanas sistēmas uzraudzības stiprināšana Horvātijā” Zagrebā, Horvātijā.
8. Septembris – dalība ACEEEO 23. ikgadējā konferencē „Sieviešu līdzdalība vēlēšanu procesā un sabiedrības dzīvē” Bukarestē, Rumānijā.

9. Oktobris – pieredzes apmaiņas vizīšu organizēšana Armēnijas, Azerbaidžānas, Baltkrievijas, Gruzijas, Igaunijas, Kazahstānas, Kirgizstānas, Krievijas, Lietuvas, Moldovas, Polijas un Ukrainas vēlēšanu administrēšanas institūciju pārstāvjiem ar mērķi novērot 12.Saeimas vēlēšanas Latvijā.

10. Novembris – Rumānijas prezidenta vēlēšanu novērošana.

11. Novembris – Moldovas parlamenta vēlēšanu novērošana.

12. Decembris – Uzbekistānas parlamenta vēlēšanu novērošana.